

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ
FACULTY OF FINE ARTS

VÝTVARNÁ TVORBA
FINE ART PRACTISE

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 1
STUDIO OF PAINTING 1

EX/POZÍCIA
EX/POSITION

DOKUMENTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE
DIPLOMA THESIS DOCUMENTATION

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Bc. Marianna Brinzová

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

MgA. Vasil Artamonov

OPONENT PRÁCE
OPPONENT

Mgr. Jan Zálešák, Ph.D.

BRNO 2017

ABSTRAKT

Diplomová s názvom *Ex/pozícia* je projekt, výstava, priestorová intervencia, ktorá si ako tému a objekt svojho skúmania (analýzy a záujmu) stanovuje sám seba. *Ex/pozícia* je výstavou o výstave, projektom o projekte, úvahou o kontexte. Hlavným výstupom diplomovej práce je kurátorský projekt pripravený v koncepcii kolaboratívnej praxe, ktorej výsledkom je kolektívne dielo - výstava. Diplomová práca, ako dočasná galerijná inštalácia, je vytvorená na základe kurátorského (no zároveň i autorského) konceptu v spolupráci s inými autormi. Tí do celkového diela zasiahli ideovo, formálne, spoluvytvárali ho. *Ex/pozícia* je postavená na reflektovaní týchto tém: spolupráca, podstata jednotlivých médií a ich súčasná intermediálnosť, vzťah autor - autor, autor - kurátor (a zlievanie ich rolí) a téme procesu vznikania výstavy.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: výstava, spolupráca, proces, intermediálnosť, kurátor, autor

ABSTRACT

The diploma work titled *Ex/position* is a project, exhibition, intervention of space, which determined itself as the topic and object of its research (analysis and interest). The *Ex/position* is an exhibition about an exhibition, a project about a project and a reflection about a context. The main output of the thesis is a curatorial project created in the concept of collaborative practice. The result of it is a collective work in the form of an exhibition. The thesis as a temporary gallery installation is created on the basis of the curatorial and as well authorial concept in collaboration with other authors. They were ideologically, formally, creationally involved in the collective work. The *Ex/position* reflects these topics: collaboration, the essence of the particular media and their contemporary intermediality, the relation between author and author, author and curator (and their blending) and the creation process of an exhibition.

KEY WORDS: exhibition, collaboration, process, intermediality, curator, author

DOKUMENTACE VŠKP

OBSAH

Textová časť (písomná obhajoba):

Anotácia.....	6
Motivačný úvod. Alebo úvaha na tému autor ako kurátor.....	7-10
O projekte <i>Ex/pozícia</i>.....	11-14
1.1 Ciel <i>Ex/pozície</i>	15
1.2 Popis projektu.....	16-21
1.3 O participujúcich autoroch.....	22-25
1.4 <i>Ex/pozícia</i> v kontexte.....	26-30
Záver.....	31-32
Obrazová časť:	
Obrazová príloha.....	33-49

ANOTÁCIA

Ex/pozícia je projekt, výstava, priestorová intervencia, ktorá si ako tému a objekt svojho skúmania (analýzy a záujmu) stanovuje sám seba. *Ex/pozícia* je výstavou o výstave, projektom o projekte, úvahou o kontexte... Hlavný výstupom diplomovej práce je kurátorský projekt pripravený v koncepcii blížiacej sa viac ku kolektívnemu dielu. Diplomová práca (ako dočasná galerijná inštalácia) je vytvorená na základe kurátorského (no zároveň i autorského konceptu) v spolupráci s inými autormi, ktorí do celkového diela zasiahli a spoluvytvorili ho. Zadávatelom jednotlivých prvkov, na ktorých sa ďalší autori podieľajú/spolupodieľajú, je osoba kurátora (Marianna Brinzová). Jednotlivé diela vznikli v kompromise medzi kurátorom a autormi, pričom však nejde o diela, ktoré by boli typickým rukopisom jednotlivých vybraných autorov. Výstavný projekt *Ex/pozícia* má niekoľko rovín, ktoré sa prelínajú, rozvíjajú hlavnú tému, ale sú si seberovné. Rovnako nosné a pre tému dôležité. Sú nimi: spolupráca, problematika súčasného vzhľadu a zámeru výstav (ako takých), podstata jednotlivých médií a ich súčasná intermediálnosť, vzťah autor - autor, autor - kurátor (zlievanie ich rolí) a proces vzniku výstavy.

Motivačný úvod

Alebo úvaha na tému autor ako kurátor

Diplomová práca s názvom *Ex/pozícia* je projekt, výstava, priestorová intervencia, ktorá si ako tému a objekt svojho skúmania (analýzy a záujmu) stanovuje sám seba. *Ex/pozícia* je výstavou o výstave, projektom o projekte, úvahou o kontexte. Hlavným výstupom diplomovej práce je kurátorský projekt pripravený v koncepcii kolaboratívnej praxe, ktorej výsledkom je kolektívne dielo - výstava. Diplomová práca, ako dočasná galerijná inštalácia, je vytvorená na základe kurátorského (no zároveň i autorského konceptu) v spolupráci s inými autormi. Tí do celkového diela zasiahli, ideovo i formálne, a spoluvytvorili ho. *Ex/pozícia* je postavená na reflektovaní týchto tém: spolupráca, podstata jednotlivých médií a ich súčasná intermediálnosť, vzťah autor – autor, autor - kurátor (a zlievanie ich rolí) a téme procesu vznikania výstavy.

Úvod k diplomovej práci *Ex/pozícia* som sa rozhodla poňať viac zo subjektívneho uhľa pohľadu a vysvetliť čo ma viedlo k spracovaniu tejto témy. Hlavným podnetom pre vznik diplomovej práce bola moja momentálna situácia a mentálne nastavenie, pri ktorom sa zhruba posledné dva roky venujem viac organizačnej a povedzme kurátorskej činnosti, ako autorskej tvorbe. I keď možno len zdanlivo, čo sa pokúsím v texte vysvetliť neskôr. Ak by som mala definovať svoj status alebo rolu v rámci diskurzu vizuálneho umenia, prichádzam k tomu, že moja momentálna rola nie je úplne jednoznačná. Sama o sebe uvažujem skôr v rovine autora – kurátora ako, že by som dokázala naplniť status kurátora, v pravom slova zmysle. Rovnako mám pocit, že ani rola umelca pre mňa nie je úplne ušitá na mieru. Akonáhle sa snažím niekam zaradiť, začne mi toto zaradenie prekážať a mám tendenciu ho prehodnocovať. Nemyslím si však, že by som tým bola nejako výnimočná. Mnoho súčasných autorov sa rovnako venuje i teórii, kurátorstvu a organizačnej činnosti. A naopak mnoho kurátorov prekračuje pole svojej pôsobnosti a stáva sa svojbytnou personou v rámci diskurzu súčasného vizuálneho umenia.

Asi je dôležité na tomto mieste spomenúť aj nejakú genézu môjho vývoja a uvažovania. Od malička som sa venovala výtvarnému umeniu. Vyštudovala som strednú umeleckú školu (Školu úžitkového výtvarníctva J. Vydru v Bratislave) kde som študovala textilný dizajn. Po škole som dva roky študovala kunsthistoriu na Filozofickej fakulte UK

v Bratislave. Nakoniec som sa vrátila na začiatok bakalárskeho štúdia v odbore maľba na Fakulte výtvarných umení na Akadémii umení v Banskej Bystrici, na ktoré som nadviazala magisterským štúdiom na FaVU v Ateliéri malířství 1. Spomínam to azda preto, že mi príde v celku zjavné a určujúce, že som sa nikdy úplne nevedela rozhodnúť a zaradiť. Či sa viac cítim byť umelcom, alebo skôr inklinujem k teórii. Jedno aj druhé mi prišlo dôležité, zaujímavé a zároveň od seba neoddeliteľné. Nikdy som ale tieto dva aspekty nedokázala prepojiť do nejakej formy, ktorá by sa zdala pre mňa prijateľnou. Stalo sa tak približne až pred dvoma rokmi, kedy som sa začala zaoberať kurátorstvom, písaním textov a organizačnou činnosťou. Nejaké organizačné skúsenosti som získala už predtým (postupne od roku 2010, odkedy dobrovoľnícky koordinujem jedno výtvarné sympóziu vo Viedni), ale pred zhruba dvoma rokmi pre mňa nastala nová situácia. Pred týmto dátumom som nemala v podstate skoro žiadne skúsenosti s kurátorstvom ani produkčnou či organizačnou činnosťou okolo výstav a pod. Jednotlivé kroky som sa učila za pochodu a sama z vlastných skúseností, a tak je tomu v podstate dodnes. Nebola som si niekedy úplne istá či to čo robím, robím správne, ale vedela som, že ma to obohacuje. Mesiac od mesiaca nastával progres. Tým, že nie som teoretik ani kritik umenia pozerám na niektoré veci možno trochu inak. Z pohľadu umelca – autora, ktorý dobre chápe potreby a problémy iných autorov, najmä so svojej generácie. Môj zámer nebol stať sa kurátorom, nikdy som si na to úplne netrúfala, ale zvedavosť bola v konečnom dôsledku silnejšia ako môj strach. Podnet prišiel do značnej miery z vonku. Vznikalo to tak, že ma niekto oslovil o spoluprácu a výpomoc a ja som vďačne (ak ma tvorba daného umelca alebo téma výstavy zaujala) pomohla. Často som bola aj v roli poradca, ktorý bol prítomný pri procese vznikania určitých diel, ktoré som sa snažila akoby posunúť o kúsok ďalej a danému umelcovi poradiť pri inštalácii výstavy a doplniť jeho diela o vysvetľujúci sprievodný text. Rovnako som opravovala a dopĺňala rôzne texty, umelecké vyhlásenia, či písala granty k výstavám. Prišlo mi to ako prirodzená súčasť práce, ktorá ma bavila a baví dodnes. Predovšetkým sa snaží vnímať výstavu alebo dielo niektorého umelca (či svoje) ako celok. Snažím sa byť teda aj v prípade mojej vlastnej tvorby sebestačnou a zastúpiť i iné funkcie okolo produkcie umenia. Myslím, že v dnešnej dobe, ktorá kladie na umelcov dosť vysoké nároky (najmä na ich schopnosti a vedomosti) je dôležité byť sebestačným. Čím ďalej tým viac sa začínam vnímať ako autor, ktorý na seba prebral z časti i rolu

sprostredkovateľa, delegáta alebo kurátora nejakého projektu. Či už svojho alebo niekoho iného, s kým som spolupracovala, alebo i naďalej spolupracujem. Pre súčasný stav vizuálneho umenia, kedy sa role autora a kurátora zlievajú (alebo sú ťažko definovateľné a od seba oddeliteľné) je pochopiteľné, že vznikajú ďalšie doplňujúce kompetencie. Pre jedného i druhého. Kompetencie navyše, ktoré na seba berie kurátor, spôsobili, že sa začal stávať svojbytnou personou (myslím najmä freelance kurátorov). Naopak zase autor, ktorý prekračuje akoby hranice toho čo sa pokladá vyslovene za umeleckú činnosť, splýva s rolou kurátora, alebo kultúrneho producenta/produkčného. Pokúsim sa tento model vziať na svoju osobu. Uvažujem o sebe v tej rovine, že v podstate nie som kurátor ale autor, ktorý na seba poberá ďalšie funkcie, čo môže byť len rozšírením vlastného diela a pôsobenia. Avšak nie za tým účelom, že by som zámerne status kurátora znehodnocovala, či vysmievala sa z neho. Rovnako ani to čo robím, nemôžem charakterizovať, že by úplne spadalo do rámca inštitucionálnej kritiky. No priznám sa, že ja sama nerada spolupracujem s inými kurátormi, asi preto, že mám veľmi jasnú predstavu o výstave a vystačím si v podstate sama. Kurátor mojej výstavy by bol pre mňa osobou navyše, avšak nejakú externú spoluprácu, ktorá by bola založená na rovnom vzťahu nevyklúčujem. A to je asi určujúce. Ak by bola spolupráca kolaboratívneho charakteru a vyvážená, určite by pre mňa bola zaujímavá. Pretože vždy ma priťahovala a zaujíma akoby tá sociálna stránka veci a vzťahy, ktoré sa určitou spoluprácou generujú. Hlavne tým, že ja ako „kurátor“ nepracujem pre žiadnu inštitúciu a zároveň to nie je ani moja práca v pravom zmysle, túto činnosť vnímam ako určité poslanie a môj osobný (dlhodobejší) projekt. Akonáhle by som začala pracovať pre nejakú inštitúciu, celý systém by sa zmenil. Tým že spolupracujem len s autormi má to pre mňa iný rozmer - sociálny. Ja si vyberám s kým niečo robím, prípadne komu vypomôžem. A rovnako by som k tomu pristupovala aj v opačnej situácii, keby ja oslovím nejakého umelca alebo kurátora o spoluprácu.

V prípade diplomovej práce *Ex/pozícia* zastupujem skupinu autorov, ktorá spoločne vytvára kolaboratívnu prax. Rozmýšľala som nad tým do akej miery v tomto kolektíve fungujem ako autor a do akej miery ako kurátor. Moja úloha sa ale v projekte ukazuje ako kľúčová. Nebyť mňa projekt nevznikne. Necharakterizovala by som sa teda „len“ ako kurátor projektu. Inšpiračné zdroje k diplomovej práci *Ex/pozícia* asi priamo nemám žiadne. V zmysle, že by ma inspirovala nejaká konkrétna výstava na podobnej

báze alebo nejaká konkrétna práca umelca či kurátora. Tým však nechcem povedať, že by som podobne tendencie nerefletovala a pripisovala svojej práci novátorstvo. Skôr som chcela naznačiť, že inšpiráciou a motiváciou sú mi len moje skúsenosti a život samotný, ktorý nás niekedy stavia pred úlohy, s ktorými sa stretávame po prvý krát a musíme sa s nimi nejakým spôsobom vysporiadať. Tak ako to bolo i v mojom prípade. Myslím si, že iné završenie môjho štúdia ako vo forme témy práce *Ex/pozícia* by pre mňa nebolo tak príznačné. Všetky moje doterajšie aktivity nejakým logickým i pocitovým spôsobom prišli až k tomuto bodu. Kedy som sa rozhodla, že diplomovú prácu pojmem ako kurátorskú úlohu a vytvorím kolaboratívny projekt, ktorý bude prezentovaný ako kolektívne dielo viacerých umelcov (vrátane mňa).

Na záver tejto úvahy chcem podotknúť, že diplomovú prácu *Ex/pozícia* nevnímam len ako školskú záverečnú prácu, ale ako môj dlhodobější projekt, ktorému sa chcem venovať i po skončení štúdia. Nikdy ma nebavilo robiť niečo len za určitým jediným účelom. Preto aj *Ex/pozíciu* vnímam ako niečo čo sa vyvíja a nebude na konci ani pri obhajobách diplomovej práce. Bude to presahovať ďalej. Projekt sa bude vyvíjať, meniť, transformovať a za ideálnych podmienok aj vystavovať v iných mestách, na iných miestach a v iných podmienkach...

O projekte Ex/pozícia

Expozícia = výklad, vystavenie určitého súboru exponátov, výstava (vo všeobecnosti), alebo aj úvodná časť prejavu, v ktorej sa naznačí kontext problematiky.

Ex/pozícia je projekt, výstava, priestorová intervencia, ktorá si ako tému a objekt svojho skúmania (analýzy a záujmu) stanovuje sám seba. Ex/pozícia je výstavou o výstave, projektom o projekte, úvahou o kontexte...

Hlavný výstupom diplomovej práce je kurátorský projekt pripravený v koncepcii bližšie sa viac ku kolektívnemu dielu, než koncepcii klasickej - prezentujúcej súbory určitých diel či jednotlivých autorov. O *Ex/pozícii* by sa dalo teda hovoriť ako o kolaboratívnej praxi, ktorej výsledkom je kolektívne dielo - výstava. Diplomová práca (ako dočasná galerijná inštalácia) je vytvorená na základe kurátorského (no zároveň i autorského konceptu) v spolupráci s inými autormi, ktorí do celkového diela zasiahli (ideovo i formálne) a spoluvytvorili ho. Zadávatelom jednotlivých prvkov, na ktorých sa ďalší autori podieľajú/spolupodieľajú, je osoba „kurátora“ (Marianna Brinzová). Podoba diel i samotnej výstavy teda vychádza z kurátorského konceptu a záleží od neho. Jednotlivé diela na výstavu vznikajú v kompromise medzi kurátorom a autormi, pričom však nejde o diela, ktoré by boli typickým rukopisom jednotlivých vybraných autorov. Kurátor autorov uvádza do novej situácie, keby musia dielo vytvoriť v určitom obmedzenom rámci, podľa určitých stanovených „noriem“. Respektíve do značnej miery podľa zadania, ktoré realizujú spoločne s kurátorom. Výstavný projekt *Ex/pozícia* má niekoľko rovín, ktoré sa prelínajú, rozvíjajú hlavnú tému ale sú si seberovné. Rovnako nosné a pre tému dôležité. Sú nimi: problematika súčasného vzhľadu a zámeru výstav ako takých, podstata jednotlivých médií a ich súčasná intermediálnosť, vzťah autor - kurátor, kurátor - autor a prehodnocovanie ich rolí, produkcia a zákulisie výstav. *Ex/pozícia* je formálne zameraná na základné elementy médií, ktoré kolektívne vyhodnotili všetci aktéri projektu: maliarske médium, element: pigment/farba, médium fotografie, element: svetlo, sochárske médium, element: hmota, audiovizuálne médium (video), element: čas, médium kurátor, element: idea/proces.

Projekt je postavený na základných atribútoch a príznačných formách jednotlivých médií, čím by sa mala spochybníť ich existencia a vlastnosti, vo vzťahu k iným médiám. *Ex/pozícia* zároveň cez tieto vzťahy medzi médiami (ktoré nastavajú) prechádza plynulo do vzťahovej roviny medzi umelcami a kurátorom (no zároveň taktiež umelcom). A rovnako spätnej väzby medzi umelcami (no zároveň tiež „spolu-kurátormi“) a nositeľom idey projektu. Osoba kurátora rovnako mapuje proces vzniku výstavy, zákulisie, komunikáciu s prizvanými spoluautormi a podobne. Všetky zhromaždené informácie budú súčasťou výslednej výstavy ako archív, či databáza vo forme katalógu, doplňujúcej dokumentácie a internetového blogu. Nosným sa preto pre projekt *Ex/pozícia* stáva proces a vzťah (medzi jednotlivými aktérmi projektu), ktorý generuje väzby a dáva istú špecifickú podobu jednotlivým dielam aj celku. Dôležitá je vizuálna forma diel spojená s väzbami vzťahovými a ich analýzou.

1.

Projekt *Ex/pozícia* si pokladá otázku ako by mala vyzeráť výstava, ktorú môžeme v dnešnej dobe označiť za „súčasnú“? Čo ešte za výstavu môžeme označiť? Existujú stále nejaké hranice a nepísané normy? Koncipovanie výstav, ich téma a zväčša podlieha vždy určitým trendom a aktuálnym „módnym“ vlnám. Stačí, že si otvoríme web Artalku.cz či iného online art magazínu kde na nás „vyskočí“ nespočetne veľa príkladov „ako na to“ pri prezeraní foto reportov z aktuálnych výstav a podujatí (2016-2017). Dookola sa tu variujú heslá ako white cube, site specific, intermediálne, interaktívne, audiovizuálne, minimalistické, post-konceptuálne, post-internetové, kurátorské atď. Rovnako sa tu opakujú isté podobné princípy, ktoré nás odkazujú k tomu čo vôbec súčasné artefakty sú, ako sa správajú, čo reprezentujú a ako vôbec vyzerajú. Taktiež ako sú jednotlivé exponáty alebo časti výstav adjustované a prezentované (napr. vo veľkolepých vitrínach, na sokloch, na zmenených farbách stien, asymetricky, v rohoch, pri krajoch stien, v zdanlivo náhodnej „bordel“ inštalácií, vo veľkorysých priestoroch a rozmeroch a pod.). Dookola sa teda opakujú a variujú isté mriežky a schémy, ktoré sú momentálne „trendy“. Túto esenciu strohosti a „dokonalosti“ sa projekt *Ex/pozícia* pokúša vyabstrahovať, zhustiť a nasimulovať, avšak mierne „podvratným“ spôsobom. Snažíme sa vyprázdniť a oslobodiť expozíciu natoľko, aby z nej akoby zmizli originálne artefakty a jedinečný rukopis autora. Mám pocit, že

nás pomaly a iste prestáva zaujímať o čom výstava je, ale zaujíma nás to ako je dômyselne nainštalovaná (vizuálne príťažlivá a často i obsahovo vyprázdnená).

2.

Ex/pozícia by mala ďalej riešiť problém, respektíve poukázať na status súčasného autorstva, ktoré je v dnešnej dobe hodnotou číslo jedna (vo väčšine prípadov). Výstava sa podprahovo zaoberá rolou autora a kurátora. Ich prienikmi, zlúčením či zámenami, ako bežnou súčasťou dnešnej praxe a stratégie. K týmto úvahám ma vedie osobná skúsenosť, kedy som sa (akoby) vzdala úlohy umelca a prebrala rolu kurátora, no niekedy len zdanlivo. Ak by som s umeleckým dielom pracovala ako s „ready-madeom“ tak by sa dalo povedať, že pri site-specific inštaláciách som bola spoluautorom či autorom aj ja. Výsledný vizuál aj ideový rámec výstavy pre mňa väčšinou vzniká v aktívnej spolupráci. Tak ako môže byť vplyv kurátora pozitívny, môže byť i negatívny a pohltiť predstavy a zámery zúčastnených umelcov, s ktorými sa môže ľubovoľne manipulovať. Role (ani prínosy) teda nie sú nikdy úplne jednoznačné, najmä pri určitých typoch výstav. Tak ako môže byť hlavným ťahákom a ťahúňom výstavy autor/autori, môže to byť i kurátor/kurátori, alebo sú sily vyrovnané. V prípade *Ex/pozície* by nemalo byť jasné kde je vstup kurátora a čo je konkrétny vstup ďalších umelcov, ktorí sú prizvaní k participácii. Sú tu však prítomné mená a vedomosť, že výstava vznikla v spolupráci. Jednotlivé príspevky od vybraných participujúcich autorov (aj vstup a prínos kurátora), by sa mali strácať v „kolektívnom diele“, ktoré mapuje súčasnú situáciu vizuálneho umenia. Výstava bude vychádzať z tejto situácie so zdanlivo nejasným odkazom k autorstvu, zámeru a téme.

3.

Výber participujúcich autorov však nie je náhodný. Sú to autori, s ktorými som ako "kurátorka" spolupracovala alebo spolupracujem. Rovnako sú zvolení aj podľa média, v ktorom tvoria svoje diela, tak aby boli na projekte *Ex/pozícia* zastúpené základné média: maľba, socha, fotografia, inštalácia a video. V *Ex/pozícii* sa spoločne snažíme nájsť podstatu (esenciu, element) jednotlivých médií, bez ktorej by neexistovali a zároveň poukázať na generujúce sa vzťahy medzi médiami a súčasnú intermediálnosť.

4.

V neposlednom rade ma pri koncepcii projektu *Ex/pozícia* zaujímalo i to čo je vlastne akoby neoddeliteľnou súčasťou výstavy (ako takej) a čo sa vytvára/vzniká okolo nej. V zmysle práca kurátora, galeristu či nejakej inštitúcie, PR manažéra projektu a podobne. Všetky elementy, ktoré stoja za výstavou a dávajú jej vôbec vzniknúť. Taktiež normy, podľa ktorých výstavy vznikajú a ich atribúty riešené podľa istých schém (napr. „správna“ dĺžka textu k výstave). Preto je súčasťou *Ex/pozície* i mapovanie procesu vzniku výstavy, zákulisie, komunikáciu s prizvanými spoluautormi a tak ďalej. Všetky nahromadené poznatky a informácie by mali byť súčasťou výslednej výstavy ako archív a databáza. Vo forme katalógu, doplňujúcej dokumentácie a internetového blogu. Dôležitým je pre mňa najmä proces a vzťahová rovina celého projektu, ktorá generuje ďalšie väzby a dáva istú špecifickú podobu jednotlivým dielam ako i celku.

1.1 Ciel *Ex/pozícia*

Cieľom diplomovej práce pod názvom *Ex/pozícia* je vytvoriť výstavu, ktorá je ideovým i vizuálnym dielom sama o sebe a funguje ako svojbytné médium vo forme kolektívneho diela a projektu. Jednotlivé diela teda pôsobia ako celok práve preto, že sú dané do určitého vizuálneho a priestorového vzťahu. Jestvujú teda takpovediac tu a teraz. Cieľom diplomovej práce je vytvoriť kolaboratívnu prax, vo forme spoločného diela - výstavy, na ktorom sa podieľajú oslovení participujúci autori rovnako i autorka a „kurátorka“ projektu. Diplomová práca bude vystavená v alternatívnom výstavnom priestore Industra Art Brno.¹ Po obhajobe diplomovej práce, dňa 20.5. 2017, bude výstava otvorená vernisážou aj pre verejnosť v rámci podujatia Brněnská muzejní noc. Počas vernisáže prebehne komentovaná prehliadka a live hudobno-vizuálny sprievodný program, ktorý bol vytvorený priamo k diplomovej práci.²

Ex/pozícia by mala mať presah aj mimo rámca diplomovej práce a to v podobe ďalšej spolupráce, rozvíjania projektu a jeho následného vystavovania. Projekt bol zatiaľ spracovaný a zaslaný na otvorenú výzvu Galérie mesta Bratislavy pre mladých kurátorov – Štipendium R. Matuščíka. Výstupné materiály z projektu budú ďalej pripravené reagovať na otvorené výzvy galérií k predkladaniu projektov na rok 2017/2018, na Slovensku i v Čechách. Rovnako plánujem projekt poupraviť (prispôbiť priestoru) a vystaviť v alternatívnych priestoroch HotDock Gallery v Bratislave.

Podstatným cieľom projektu je aj propagácia mladých vybraných autorov, ktorí sa na výstave podieľali, vo forme zabezpečenia výstav, vydania katalógu, rozhovoru v médiách a získania grantových dotácií na podporu projektu. Súčasťou je teda aj produkcia a PR výstavy, „kurátorský dohľad“ a fundraising projektu, ktorý prebehne v rámci mojich kurátorsko-nekurátorských možnostiach.

¹ Industra Art Brno: <https://industria.space/>

² Program Brněnské muzejní noci: <http://www.brnenskamuzejninoc.cz/institute/43>

1.2 Popis projektu

Diplomová práca *Ex/pozícia* (poňatá ako dočasná galerijná inštalácia - reagujúca na priestor kde vznikne) pozostáva zo štyroch diel vzájomne previazaných do priestorovej inštalácie. Doplnená je o text k idey projektu, ktorý bude umiestnený v priestore. K výstave/projektu vznikne aj malý katalóg, plagát, pozvánka, webová stránka – blog a doplňujúca dokumentácia. Expozícia je dočasná galerijná inštalácia, ktorá vznikne do alternatívneho výstavného priestoru Industra Art Brno.

Ex/pozícia sa formovala nasledujúcim spôsobom:

Prvotný nápad vzišiel z mojej pozície: kurátorky – autorky. Vznikol približný rámec, čo by som asi v diplomovej práci chcela riešiť a akým spôsobom. Chcela som urobiť výstavu ako kolektívne dielo, na ktoré pozvem vybraných umelcov. Zamerala som sa na umelcov, ktorých poznám a už v minulosti som s nimi spolupracovala, alebo stále spolupracujem. Dôležité je pre mňa i to, že týchto umelcov rovnako vnímam ako svojich priateľov a rada s nimi komunikujem, nie len o umení. Ďalším kľúčom pre výber bolo, že som chcela mať zástupcov pre tieto média: maľba, socha, fotografia, video a inštalácia. Tento rámec sa mojim výberom naplnil. Umelci boli prizvaní k spolupráci a všetci jednotne súhlasili, že sa do projektu zapoja. Na ich zapojení do projektu sa odrazil určite i fakt, že ma poznajú, vychádzajúcu so mnou a spolupracujú. Naša spolupráca prebieha na báze kedy im pomáham s ich vlastnými výstavami. Myslím, že vymenované podmienky boli dôvodom prečo do projektu vstúpili a rozhodli sa pomôcť oni mne.

Na začiatku teda bola idea a zvolený počet participujúcich umelcov. Na myšlienke a realizácie diplomovej práce sme však potom spolupracovali spoločne. Snažili sme sa ideovo tému vyčistiť a dostať sa na podstatu toho čo nás zaujíma. V ďalšom kroku sme zvolili i formálne prostriedky ako dosiahnuť tohto cieľa. Myšlienka a

celý koncept práce sa teda v čase vyvíjal a posúval dopredu. *Ex/pozícia* sa rodila a formovala prostredníctvom osobných rozhovorov s jednotlivými aktérmi. Rozhovorov, ktorých sme sa zúčastnili všetci ako skupina (prebehli 4 skupinové stretnutia a nespočetne veľa stretnutí, kde sme sa stretávali čiastkovo). Komunikácia ďalej prebiehala aj prostredníctvom e-mailov a konverzácií na sociálnej sieti FB a i v zdieľanom priečinku na Google Drive. kde sa ukladali všetky nápady, texty, fotografie, skice, dokumenty, vizualizácie a podobne. Vytvorila sa platforma, v ktorej mal každý priamy kontakt ku všetkým informáciám okolo projektu. Ďalej vznikol online blog, ktorý bol založený mnou, ako archív projektu a jeho genézy. Všetky tieto nahromadené informácie by mali byť neoddeliteľnou súčasťou výstavy. Budú prezentované pomocou katalógu k výstave a doplnujúcou sprievodnou tlačenou dokumentáciou a i online dokumentáciou.

Počas našich stretnutí a rozhovorov sme sa všetci zhodli na tom, že výstavu *Ex/pozícia* zameriame na základné elementy médií: pigment/farba, svetlo, hmota, čas (pozri obr. na strane 45, kde sú v tabuľke vypísané „pravidlá hry“ projektu *Ex/pozícia*). S tým, že sa nám zároveň v celej koncepcii začal logicky ukazovať akýsi kruhový princíp. Kruh ako spektrum farieb u maľby. Zároveň svetlo ako spektrum farebné. Čas ako konštanta, ktorá sa opakuje. V audiovizuálnom médiu vyjadrená časovou slučkou. V hmote je taktiež zahrnutá časovosť, cyklus. Hmota vznikne a postupne zaniká, alebo sa mení na iné skupenstvo, do inej podoby. Tento cyklus môžeme demonštrovať trebárs na princípe veľkého tresku: explózia, expanzia a implózia. Hmota sa nutne spája s časom. Farba zase so svetlom. Princíp kruhu sa v *Ex/pozícii* začal objavovať aj na inej úrovni, pretože ideu projektu a jednotlivé diela sme riešili vzťahovo. Vznikli medzi nami určité trajektórie - od jednému k druhému, od druhému k tretiemu a naspäť. Tieto trajektórie sa uzavreli do kruhu. Ten kruh (ako určité univerzum) však nie je v *Ex/pozícii* vyjadrený explicitne na všetkých miestach. Je len určitou metaforou, ako prepájajúci element pre nás zúčastnených, pre jednotlivé diela a médiá... Je to vizuálne a ideove pojítko, ktoré sa niekde prejavilo viac a inde menej. Zachádzame s nim úplne voľne. Projekt sme postavili na základných atribútoch a príznačných formách jednotlivých médií. Práve tým sa môže spochybníť existencia a vlastnosti daného médiá. Zároveň cez tieto vzťahy medzi médiami (ktoré nastali) sme plynulo prešli do vzťahovej roviny. Medzi nami ako umelcami a zároveň medzi mnou „kurátorkou“ (no zároveň

umelkyňou). A rovnako i naspäť medzi umelcami (a zároveň tiež spolu-kurátormi) a mnou. Téma výstavy sa stále vyvíjala a posúvala, rovnako i vizualita diel, pretože sme na ňu pôsobili všetkými smermi. Konečná forma a idea sa teda uzavrie nainštalovaním dočasnej výstavy, jej vzhliadnutí publikom a diskusii o nej (respektíve konečná forma pre daný moment – obhajoba diplomovej práce).

Finálna podoba výstavy v podobe dočasnej galerijnej inštalácie v priestoroch Industra Art Brno by mala vyzeráť nasledovne. Pôjde o prácu s priestorom, ktorý bude mať svoju architektonickú výstavbu. V tejto výstavbe by mali jednotlivé diela navzájom spolu lepšie komunikovať. Priestorovým usporiadaným sa zároveň vytvorí akýsi labyrint pre diváka, ktorý si bude musieť výstavu poodchádzať dookola. V trajektóriách slučiek a kruhov. Túto formu inštalácie výstavy sme zvolili zámerne. Mali sme pocit, že nainštalovať diela do prázdneho priestoru by ich dostatočne navzájom neprepojilo a nenútilo diváka sa v priestore viac pohybovať.

Do výstavného priestoru sme teda umiestnili dve paralelné mobilné sadrokartónové steny, ktoré tvoria dve diagonálne osy výstavy. V centrálnej časti výstavy (zároveň v strede miestnosti) je umiestnený objekt, ktorý reprezentuje sochárske médium. Ako centrálny je zvolený zámerne, lebo obsahuje hlavnú esenciu výstavy k podobe hmoty nazvanej „KMLMLJ“, ktorá je vytvorená z krvi aktérov projektu. Táto hmota je v nádobe, osadená do sochárskeho objektu v podobe hmoty hlíny, ako základnej zložky sochárskeho média a zároveň hmotného a prírodného sveta vôbec. Tento sochársky objekt je po oboch stranách lemovaný dvoma mobilnými stenami, ktoré tvoria architektúru výstavy.

Na jednej strane (stene) je umiestnený výstup, ktorý reprezentuje médium maľby. „Maliarska inštalácia“ je umiestnená v osi sochárskeho objektu, tak aby s ním vizuálne komunikovala. Maliarska intervencia je tvorená kruhovým plátnom (priemer 150 cm), ktoré je osadené na stene. Na platne sú pomocou farebných pigmentov nanosené farebné vrstvy, ktoré odkazujú k Oswaldovmu farebnému kruhu, ktorý sa využíva pri maľbe a miešaní odtieňov vôbec. Maľba teda jednoducho predstavuje spektrum, ktoré odkazuje na spektrum farebné, zároveň i svetelné. Rovnako i na rozmanitosť (diverzitu), ktorá je vo výstave *Ex/pozícia* zahrnutá (rôznych autori, rôzne prístupy a média). Farebné vrstvy, ktoré sú nanosené na plátno (doslova nafúkané, aby

zanikol autorský rukopis) ale presahujú rámec svojho nosiča a expandujú mimo neho, na stenu i podlahu.

Na protiľahlej stene, za sochárskym objektom, sa nachádza ďalšia predelová stena. Zo zadnej časti tejto steny je umiestnená LCD obrazovka, na ktorej je premietaná video stopa doplnená o audio. Video je zámerné umiestnené chrbtom k ostatným exponátom v kúte aby priestor získal komornejší a intímnejší charakter, pre vnímanie videa divákom. Video je mixážou 3D animácie a digitálneho (točeného) videa. Tieto fragmenty spoločne vytvárajú koláž prebiehajúcu v čase. Čas je tu podstatným hýbateľom celého deja. Je zasadený do obdobia prvej polovice 20. storočia a abstraktnou formou pojednáva o prvých kvantových fyzikálnych pokusoch, z ktorých nakoniec vzišla tragédia atómovej bomby. Pojem času tu hrá úplne inú rolu, na akú sme zvyknutý z makrosveta. Video vizualitou prepája i ostatné časti výstavy (iné média) a zahŕňa ich elementy. Problematika času a jeho pomyselné odpočítavanie je v ňom umocnené aj zvukovou stopou a minutážou, ktorá je pomerne krátka (6 min.).

V priestore, kúsok za vstupom do výstavného priestoru je umiestnená inštalácia, ktorá reprezentuje médium fotografie. Tvorená je obrovskou rolou papiera, ktorá je nainštalovaná vo výške a smerom k podlahe sa odvíja. Tento spôsob inštalácie odkazuje na nekonečné pozadie, využívané vo fotografických ateliéroch. Časť toho papiera je biela. Smerom nadol k zemi postupne modrá. Modrá farba papiera je spôsobená nanosením chemikálie, využívanej na fotografickú techniku kyanotypia. Rola papiera symbolizuje pracovný postup alebo proces vznikanie kyanotypie. Od prázdneho fotografického papiera (alebo iného nosiča), cez natretie podkladu chemikáliou, až po následné exponovanie - osvietenie, pôsobenie svetla. Na konci tejto role je v priestore umiestnený podstavec, ktorý nesie výsledný list papiera s hotovou kyanotypiou.³ Tá vznikla svetelným exponovaním vlasov na papieri (od všetkých účastníkov projektu *Ex/pozícia*), ktoré boli poukladané na natretý papier. Po exponovaní na svetle sa vlasy odstránili a papier sa vymyl, ustálil. Časti, na ktoré pôsobilo UV žiarenie zmodrali a tie ktoré boli prekryté vlasmi ostali bez farby.

³ Kyanotypia je založená na citlivosti železitých solí k svetlu. Citlivá vrstva obsahuje citronan železito-amónny a hexakvanoželezitan draselný. Denné svetlo obsahuje určitý podiel UV žiarenia a to redukuje železité ióny v týchto zlúčeninách na železnaté, čím vznikajú zlúčeniny modrej farby – Berlínska modrá a Turnbullova modrá.

Neexponovali sa, ostal pod nimi čistý papier. Po vymytí farby ostali na výslednom liste papiera odtlačky, ktoré pôsobia abstraktným dojmom nekonečných línií v priestore a čase.

Priestor výstavy končí rohom miestnosti, ktorý vzniká za mobilnou stenou, kde je umiestnený maliarsky príspevok. Na zadnej strane steny je umiestnený text k myšlienke výstavy a celého projektu. Ďalej sa tu nachádza katalóg k výstave a doplňujúca dokumentácia, ktorá je súčasťou projektu a odkazuje na posledné médium, ktoré je na výstave zástupné a to „médium kurátor“ s elementom: idea/proces.

Zastúpenie jednotlivých médií, technický popis:

Maliarske médium, element: pigment/farba

Ex/pozícia, maliarske médium: „*Spektrum*“, inštalácia, mobilná sadrokartónová stena (228x437 cm), maliarske plátno (kruh, 150 cm priemer), farebné maliarske pigmenty (žltý, oranžový, červený, modrý, fialový, zelený), lepidlo, záverečný lak (Obrázok na str. 35)

Sochárske médium, element: hmota

Ex/pozícia, sochárske médium: „*KMLMLJ*“, objekt, hlina a červený maliarsky pigment (160x100 cm), sklenená nádoba (20x15 cm), krv, 2017 (Obrázok na str. 33)

Médium fotografie, element: svetlo

Ex/pozícia, médium fotografie: „*Ex/ponované*“, inštalácia, rola papieru (900x150 cm), kyanotypia (150x120 cm), podstavec, 2017 (Obrázok na str. 34)

Audiovizuálne médium, element: čas

Ex/pozícia, audiovizuálne médium: „*Time*“, 3D animácia a digitálne video, mobilná sadrokartónová stena (228x330 cm), LCD obrazovka, slúchadlá (3ks), 2017 (Obrázky na str. 36-38 a viac na: expozicia.tumblr.com/)

Médium kurátor, element: idea/proces

Proces sa ešte neukončil. Ilustračné ukážky materiálov, ktoré budú zaradené do katalógu k výstave, do tlačenej dokumentácie a online dokumentácie v podobe blogu, slúžiace ako archív celého projektu sú na stranách: 45-49

1.3 O participujúcich autoroch

V tejto časti textu k diplomovej práci zaraduje osobitnú kapitolu o participujúcich autorov, ktorých predstavujem v krátkych medailónoch. Bez ich predstavenia by sa práca neobišla, keďže sme si všetci v rámci projektu rovní a úloha každého z nás je jedinečná a pre projekt dôležitá. Rovnako by som sa na tomto mieste chcela všetkým vymenovaným participujúcim autorom za spoluprácu poďakovať. Bez ich intervencie by *Ex/pozícia* nevznikla do výslednej podoby.

Participujúci autori:

Lucia Horvátová (SK)

Marek Jarotta (SK)

Klaudia Korbeličová (CZ/SK)

Lenka L. Lukačovičová (SK)

Jakub Roček (CZ)

Marianna Brinzová (SK/CZ)

Lucia Horvátová (*1991, Zlaté Moravce) je študentkou piateho ročníka v 4. ateliéri pod vedením prof. Ivana Csudaia, akad. mal. na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Vo svojej voľnej tvorbe sa primárne zameriava na klasické médium maľby. Zaoberá sa modifikáciou, transformáciou a hyperbolizáciou priestoru, ktorý fragmentuje na jednotlivé výseky, vrstvy a abstraktné prvky. Jej atribútom je motív kryštálu ako personifikácia osobného rastu. Fragmenty kryštalickej hmoty sa v jej maľbách skvapalňujú a preskupujú do rozličných podôb, v ktorých opäť kryštalizujú a tuhnú. Symbolizujú pnutie, dynamiku, silu, nestálosť a nekonečný proces explózie, expanzie i implózie.⁴

⁴ Viac o autorke na: <http://luciahorvatova.com/>

Luciu som k projektu prizvala preto, že spolu spolupracujeme asi najdlhšie zo všetkých zúčastnených autorov. Sme spolužiačky z Fakulty výtvarných umení AU v Banskej Bystrici. Luciu si vážim ako umelca, ale aj ako blízkeho človeka. Vybrala som ju preto, že sa na ňu vždy dokážem spoľahnúť. V autorskej tvorbe obdivujem najmä jej húževnatosť, ctižiadostivosť a prácu s farbou.

Marek Jarotta (*1988, Ružomberok) je absolventom magisterského štúdia v Ateliéri mal+by pod vedením Doc. Mgr. art. Klaudie Kosziby ArtD. na Vysoké škole výtvarných umení v Bratislave. Svoju tvorbu primárne zameriava na médium maľby a jej presahy. Jarottov umelecký program sa kontinuálne zameriava na skúmanie tzv. tranzitných uzlových miest – „nemiast“ (z ang. Non-places). Jeho „nemiasta“ sú bez identity, histórie a času, no zároveň spojené s komerciou, cirkuláciou pasažierov a tovaru. Zastavil sa v nich čas, sú čakárňami a bránami, ktoré nás stretávajú na ceste z bodu A do bodu B. Tieto vyprázdnené produkty, či nadprodukty migračnej kultúry mrznú v utopickom čase alebo čase „tesne po“.⁵

S Marekom som sa spoznala pred pár rokmi na maliarskom sympóziu v Budapešti v rámci festivalu Sziget. Ako kurátorka som s nim spolupracovala na dvoch jeho samostatných výstavách a ďalšiu pripravujeme na jeseň tohto roku (2017). Mareka som vybrala pre projekt preto, že je veľmi trpezlivý a zároveň zdravo ctižiadostivý. To sa ukazuje i pri zabezpečovaní výstav, ktoré sú najmä v jeho réžii. Rovnako je pre mňa i technicky veľmi vyspelý autor, čo sa odráža v spôsobe akým maľuje svoje diela.

Klaudia Korbeličová (*1990, Bratislava) je študentkou 6. ročníka v ateliéri Sochařství 1 na FaVU VUT v Brne pod vedením prof. akad. soch. Michala Gabriela. Vo svojej tvorbe sa venuje dvom líniam a to klasickej soche, ktorú podrobuje mechanicko-performatívnej deformácií a site specific inštaláciám a objektom. Dôležitou súčasťou jej diel je performatívny prvok v podobe reálnej explózie či detonácie formy, spôsobujúcej deštrukciu a odhmotnenie fyzického artefaktu. Týmto riadením aktom skúma i samotné sochárske médiu a „ohmatáva“ jeho hranice. Sleduje ako sa mení sochársky

⁵ Viac o autorovi na: <http://www.marekjarotta.sk/>

artefakt, prechádzajúci určitou situáciou ktorej je vystavený. Výsledný artefakt prezentuje i cez audiovizuálnu stopu.⁶

S Klaudiou sme sa skamarátili na výtvarnom sympóziu vo Viedni. Dnes sme spolužiačkami na FaVU a blízkymi kamarátkami. Máme za sebou jednu spoločnú výstavu a ďalšia nás čaká na začiatku roka 2018. Klaudiu som si vybrala k participácii na projekte preto, že dobre ovláda médium v ktorom pracuje a zároveň jeho prostredníctvom reflektuje zaujímavé a aktuálne témy. Taktiež je ctížiadosťivá, nebojí sa prekážok a nevzdáva sa. Vážim si ju.

Lenka L. Lukačovičová (*1987, Trnava) je poslucháčkou doktorandského štúdia na Katedre fotografie a nových médií u prof. Ľuba Stacha na VŠVU v Bratislave. Vo svojej tvorbe sa primárne venuje fotografickému médiu, jeho presahom a inštalácii. Jej aktuálna tvorba sa zameriava na skúmanie fotografie ako svojbytného média (či média samého o sebe), jeho formálnych náležitosti, možností, hraníc a presahov. Po formálnej stránke osciluje na pomedzí analógovej a digitálnej fotografie s využívaním netradičných a autorských technik pri jej vzniku. Ďalej spracováva témy archívu, (n)ostalgie, osobností žien ako nevinných obetí socializmu a komunizmu, kolektívnej pamäte viažucej sa na obdobia totality a zneužívanie fotografie ako média.⁷

S Lenkou som sa spoznala cez kamaráta, ktorý nás chcel zoznámiť lebo by sme si podľa jeho slov mohli rozumieť. A to sa aj stalo. Rozumieme si po ľudskej stránke, tak isto ako po umeleckej a profesionálnej. Myslím, že Lenka mi s projektom Ex/pozícia najviac pomohla. Bola tým človekom, ktorý mi bol stále nápomocný a doťahoval za mňa detaily, keď som ja nevládala. To asi vypovedá za všetko.

Jakub Roček (*1990, Brno, CZ) je nedávnym absolventom ateliéru Kresby a grafiky pod vedením Svätopluka Mikytu na Fakulte výtvarných umení VUT v Brne. Roček voľne pracuje s médiom kresby/grafiky, digitálneho videa, 3D animácie a inštalácie. Nosnou témou jeho diel je akýsi „vedecký“ model sveta, ktorý neustále podrobuje analýze a spochybňuje. Vedecké princípy a teórie pretavuje do vizuálneho jazyku pričom odkrýva

⁶ Viac o autorke na: <http://klaudiakorbelicova.daportfolio.com>

⁷ Viac o autorke na: www.lenkalukacovicova.sk

a pomenováva ich nedostatky a dôsledky. Snaží sa s jednotlivými problémami vysporiadať na inej ako vedecko-výskumnej úrovni a to skrz vizuálne umenie, ktoré má kritickejší a nápaditejší potenciál skúmania tejto oblasti.⁸

S Jakubom som sa spoznala na FaVU. Oslovil ma na kurátorskú spoluprácu a tak sa nám podarilo naplánovať dve výstavy a vydanie autorskej knihy/katalógu, ktoré nás čakajú na konci tohto roka (2017). Jakuba som si pre projekt vybrala preto, že je nie len umelecky, ale i teoreticky veľmi zdatný. Zaoberá sa témami, ktorým mnohí umelci ani laici nerozumejú. Technologicky ovláda postupy, ktoré som do projektu chcela dostať, čo sa mi vďaka nemu podarilo.

Marianna Brinzová (*1987, Bratislava, SR) je poslucháčka 6. ročníka ateliéru Malířství 1 pod vedením MgA. Vasila Artamonova na FaVU VUT v Brne. Vo svojej tvorbe sa zaoberá médiami maľby, inštalácie, fotografie a ich presahmi. Okrem tvorby sa venuje i kurátorskej a organizačnej činnosti na poli vizuálneho umenia, ktorá taktiež spätne presahuje do jej autorského programu. Zameriava sa na pomoc mladým nastupujúcim autorom s etablovaním sa na súčasnej umeleckej scéne. Od r. 2015 ako kurátorka realizovala niekoľko výstav (Nitrianska galéria, Hotdock gallery, Industrial gallery, DOT. Contemporary Art Gallery). Od roku 2016 vypomáha s festivalom vizuálneho umenia DOM v Bratislave, ktorého je tento rok organizátorkou a spolukurátorkou.⁹

⁸ Viac o autorovi na:

<http://www.galerijiprovoz.org/media/files/W1siZilsIjU2YWU2ZWlyNDc1MDAwNjNhMTAwMDAxMCJdXQ/portfolio%20dokon%C4%8Den%C3%A9.pdf?sha=9a4fe8feedfc6a66>

⁹ Viac o autorke na: <http://mariannabrinzova.tumblr.com/>

1.4 Ex/pozícia v kontexte

Ako píše v eseji, ktorá je súčasťou zborníka *Médium kurátor*, Martina Pachmanová pričom cituje kanadskú kurátorku Sylviu Fortinovou, kurátorstvo je predovšetkým vyjadrovacia úloha. Kurátor má podľa nej viacero funkcií, kedy „ukazuje a razí cesty, zhmotňuje své myšlenky a tím, že odhaluje formální, vizuální, imaginární a poetické vzťahy, jež existují mezi uměleckými díly, sdílí s ostatními něco subjektivního. Kromě prostého vysvětlování koncepčního záměru spočívá kurátorská práce rovněž v přisvojování, repatriaci, editování a splétání vizuálních ‚textů‘; narušuje tak bezprostřední a očividná spojení mezi předměty a namísto nich odhaluje složitější vzťahy a (...) vytváří nové obrazy a nové významy.“ „[...] Pojem kurátor a jeho slovesný tvar „kurátorovat“ vychází z latinského curare – „starat se o něco/někoho“, a kurátorská práce je tedy spojená s péčí. Je vzťahového charakteru, a nepostrádá proto ani etický rozměr. Zjednodušeně řečeno, úlohou kurátora je objevovat a ukazovat vzťahy mezi uměleckými diskursy, předměty, osobnostmi a institucemi a klesit cesty od umění k divákovi.“¹⁰

Myslím, že slovné spojenie „starat sa o niečo“ a pripomenutie, že kurátorstvo je vzťahového charakteru a preto by nemalo postrádať ani etický rozmer je pre mňa kľúčové. Vystihuje to presne to čo od kurátorstva očakávam a i ako „kurátorka“ sa snažím naplniť. Týmito slovami by sa dala zhrnúť podstata mojej motivácie byť „kurátorkou“ a pracovať na projektoch, či už na projekte *Ex/pozícia* alebo na projektoch minulých a i budúcich. Ak hovoríme o tom, že kurátorstvo má byť vzťahového charakteru pri úvahách o kontexte práce *Ex/pozícia* mi napadla súvislosť s termínom „vzťahová estetika“ od Nicolasa Bourriauda, ktorý hovorí, že súčasné diela sa najviac podobajú akémusi komunikačnému portálu. Formu diel popisuje ako vytváranie formy prostredníctvom správania – vzťahovej estetiky. Správanie sa vždy deje s ohľadom k druhým, pre ktorých či proti ktorým, nejakú formu budujeme, a preto je forma bytostne vzťahovou vlastnosťou. A tak je tomu aj v prípade umeleckého diela, ktoré je určitou špecifickou formou čohosi, čo je pokusom objaviť či vytvoriť vzťahy

¹⁰ PACHMANOVÁ, Martina. *Kdo je kurátor/ka. O tlumočnických umení a jejich dialogu s veřejností*, zdroj: <https://www.advojka.cz/archiv/2007/39/kdo-je-to-kuratorka>

medzi jednotlivými subjektmi. Podľa neho je tak každé umelecké dielo akýmsi návrhom na spoločné obývanie sveta a práca každého umelca je zväzkom vzťahov k svetu. Tento zväzok vždy bude vytvárať ďalšie a ďalšie vzťahy a väzby a tak ďalej až do nekonečna.¹¹ Súhlasím, pre mňa osobne je najväzobecnejší práve ten proces vytvárania vzťahov a väzieb. Je to jedinečný čas, ktorý sa už v tejto podobe nikdy nezopakuje. Skutočným cieľom umenia podľa Bourriauda je teda uvádzať formy do pohybu. Formy, v ktorých sa odohráva náš každodenný život. Umenie je tak určitou formou užitia sveta, akýmsi nekonečným vyjednávaním medzi rôznymi hľadiskami. Je to aktivita, ktorá spočíva vo vyjadrení vzťahov ku svetu, vo zhmotňovaní svojich vlastných vzťahov k priestoru a k času, buď tou či onou formou.¹²

Nechcem na tomto mieste písať o kurátoroch (napríklad z okruhu „vzťahovej estetiky“), ktorý sa viac priblížili autorskej rovine a s kurátorstvom zachádzajú menej tradične. Zároveň ani nechcem ísť príliš do histórie a uvádzať genézu „autora ako kurátora“. Vybrala som len dva príklady z nedávneho diania, ktoré sú založené na podobnom princípe ako projekt *Ex/pozícia*.

Rada by som spomenula výstavu „Přistávací manévr“, ktorá prebiehala od 14.7. do 4.9. 2016 v Galérii Jána Koniarka v Trnave, v Synagóge – Centrum súčasného umenia.¹³ V texte k výstave sa píše: *„Na začátku přistávacího manévru raketoplán krouží kolem Země rychlostí asi 29 tisíc kilometrů za hodinu. Čtyři hodiny před opuštěním orbity je vyzkoušen odpařovací chladicí systém, který bude zajišťovat chlazení vnitřku raketoplánu během první fáze sestupu. Hodinu před vplutím do atmosféry je posádka už na svých místech a manuálně jsou prováděny korekce výšky orbity pomocnými motory. Za půl hodiny dojde k brzdícímu zážehu pomocných motorů. Během něj je možné seřizovat navigaci a systémy udržující správnou polohu raketoplánu. Fáze opuštění orbity končí ve výšce 140 km nad povrchem Země. Vstupem do atmosféry nastává nejnebezpečnější fáze sestupu. Je nutné, aby vstup do atmosféry proběhl pod správným úhlem. Nesmí být moc prudký, aby se raketoplán nepřehřál a neměl by být ani příliš pozvolný, jelikož by se raketoplán mohl odrazit od atmosféry zpět do vesmíru. V atmosféře raketoplán sice v této fázi může být řízen ručně, ale*

¹¹ BOURRIAUD, Nicolas. *Altermodern: TateTriennial*, Londýn 2009.

¹² *Ibidem*.

¹³ <https://www.gjk.sk/sk/uvod/>

posádka si obvykle pomáhá různými systémy usnadňujícími navedení na přistání. Minutu a půl před dosednutím je stále 4,5 km vysoko a letí rychlostí 500 km/h. Pilot postupně snižuje úhel klesání, a tak zpomaluje. Vytáhne podvozek a jeho kola se dotknou země v rychlosti 350 km/h. Vypustí brzdící padáky a zabrzdí. Let raketoplánu je u konce.“¹⁴

Myslím, že už zo samotného textu k výstave je jasné, že nepôjde o výstavu v klasickom slova zmysle, a že ani role autorov a kurátora tu vôbec nie sú jasné. Chápeme, že ide o spoločný let s úspešným pristátím, no nič sa nedozvedáme o pasažieroch tohto letu. Až z iných dostupných propagačných materiáloch sa neskôr dozvedáme, že ide o výstavu absolventov pražskej UMPRUM, ateliéru Dominika Langa a Edith Jeřábkové. Mená autorov tu ale nie sú známe. Ostali v anonymite rovnako i meno alebo mená kurátorov výstavy. Výstava sa tak stáva kolektívnym anonymným dielom. Až neskôr sa mi podarilo dopátrať aspoň meno kurátora. Pristátie raketoplánu či cesta vesmírom, ku ktorej odkazuje text výstavy sa pre túto výstavu stáva metaforou pre umeleckú tvorbu. Tá je zložitým proces s neistým výsledkom a dala by sa prirovnať k ceste do vesmíru či do neznámeho územia. Výstava vizuálne pôsobí nedokončene a dojmom akoby ste sa ocitli v umeleckom ateliéri. Diváci sa stavajú súčasťou experimentu výstavy, na ktorej participujú. Táto participácia alebo dopovedanie diela by ich mala nútiť zamyslieť sa nad statusom autorstva, zmyslu autorskej tvorby a hranicami umeleckého diela vôbec.

„Kurátor Jakub Král vytvoril netradičný projekt, do ktorého bolo anonymnou formou zapojených niekoľko výtvarníkov z Čiech a Slovenska. [...]V krátkom čase bola vymodelovaná jedna ucelená inštalácia, ktorá pokryla celý priestor synagógy. Jej základom – spoločnou platformou bola pravidelná mriežka, raster z drevených hranolov, ktorý niesol ich vlastnú rovinnú rozprávania. Celkový výstup vyznel trochu inscenovane v polohe českej post-konceptuálnej minimalistickej inštalácie objektov a prvkov. Ohniskom totálnej inštalácie bol pravdepodobne točiaci sa stôl, kde každý z umelcov/-kýň musel prejsť testom, bol uvedený do situácie a musel na ňu zareagovať. Túto základnú situáciu autori podčiarkli aj na vernisáži výstavy, keď sedeli skrytí za maskami okolo tohto stola. Autori teda vytvorili hraničnú vizuálnu situáciu, kde nie je jasné, či sa nezávislý vstup umelca rozpúšťa v kolektívnom diele, či naopak každý

¹⁴ Text k výstave, zdroj: <https://www.gjk.sk/sk/vystavy/archiv-vystav/2016/pristavaci-manevr/>.

*individuálny vstup posilňuje celkové „zmapovanie“ daného priestoru. Vznikla otvorená štruktúra uchopenia synagógy aj s možnosťou mnohvrstevného čítania. Divák sa nedíva na klasické dielo, ale je v jeho vnútri – divák je pri okružnej prehliadke konfrontovaný so sériou objektov a predmetov, voľne rozvrhnutých v priestore synagógy. [...]Domnievam sa, že ide predovšetkým o intelektuálnu vizuálnu hru v mnohých rovinách. Jednak bol vstup každého umelca/-kyne vedený určitou hrou s pravidlami hry medzi umelcami samotnými, jednak je to hra medzi anonymnými umelcami a divákom, ktorý sa nechtiac stáva jej súčasťou. [...]Výstava sa tak stáva istým kódovaným textom – nejasným kódom autorstva, príbehu či zámeru. Takým spôsobom je divák vmanévrovaný do situácie rozlúštiť tento „ pristávací manévr“ skupiny umelcov. [...]Anonymitu autorov a inštalácie môžeme vnímať ako cielené putovanie podľa namodelovanej mapy, ako mentálny tunel do našej dnešnej kultúrnej situácie a jej lepšie uchopenie/pochopenie.*¹⁵

Výstava „Pristávací manévr“ mi v prúde v istom zmysle založená na podobných prístupoch ako projekt *Ex/pozícia*. Keď som rozmýšľala o *Ex/pozícii* v začiatkoch, taktiež som uvažovala, že výstavu urobím ako anonymne kolektívne dielo. Avšak tým, že je to diplomová práca, moje meno sa tam objaviť muselo. Čo mi zároveň prišlo neférové voči ostatným autorom. Uvádzať moje meno a ich nie. Nechcela som si autorstvo privlastniť, takže som sa rozhodla ich mená uviesť. No princíp tu ostal podobný ako pri výstave „Pristávací manévr“. Vzniklo kolektívne dielo pri ktorom nie je jasné, čo je vstup kurátora a čo vstup jednotlivých autorov. Rovnako výstava pôsobí, nedokončeným dojmom. Čo sa môže vzťahovať aj na projekt *Ex/pozícia*, ktorý sa síce nainštalovaním v galérii obhajobou diplomovej práce čiastkovo naplní, avšak potom bude ďalej pokračovať. Taktiež je tu dôležitá vzťahová rovina, avšak v prípade *Ex/pozície* sa nepočíta so zásahom diváka, ktorý si musí výstavu takpovediac zažiť a dokončiť. *Ex/pozícia* je projektom skôr uzavretým do seba, kedy divákovi nedovoľuje zasiahnuť do svojej štruktúry.

Ďalší projekt, ktorý by som rada spomenula, je workshop a zároveň výstava *[HMOTA]/ [MATTER]* študentov Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave. Výstava

¹⁵ BESKID, Vladimír. *Manévrované pristátie v trnavskej synagóge*, zdroj: <http://artalk.cz/2016/09/22/manevrovane-pristatie-v-trnavskej-synagoge/>

prebehla od 17. 3. do 20. 4. 2017 v galérii Plusmínusnula. Galéria Plusmínusnula je alternatívny a komorný výstavný priestor, ktorý sídli pri vstupe do Novej Synagógy v Žiline.¹⁶

„Hmota tvorí podstatu vesmíru. Môže sa meniť na energiu, rovnako ako sa energia môže meniť na hmotu. Študenti z piatich ateliérov Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave pod vedením troch lektorov sa stretnú v Žiline, v priestoroch Novej synagógy a galérie Plusmínusnula, ako aktéri workshopu pod názvom [Hmota]. Workshop si dáva za úlohu materiálové laborovanie, objavovanie rôznych možností a nepredpokladaných súvislostí materiálov cez ich pochopenie a následné transformovanie do foriem, ktoré spájajú hmotu s ideou, časom, priestorom a prácou. Miešanie, liatie, meranie, váženie, sypanie, vnáranie, hĺbenie, ťahanie, stláčanie, spájanie a následné rozdeľovanie sú časti procesu do ktorého vkladáme energiu s očakávaním výsledku. Nebránime sa však ani metóde pokusu a omylu, pretože primárna je pre nás skúsenosť a samotný proces. Ako píše Juhani Pallasmaa v knihe Myslící ruka: „Proces má prednosť pred jeho výsledkom už preto, že výsledok je nemožný bez procesu.“ Výsledkom je skúsenosť a novonadobudnutá zručnosť, pochopenie a uchopenie princípov práce s materiálom, sústredenie pozornosti na samotnú hmotou a proces vytvorenia objektov, ktoré nepriamo alebo priamo vytvárajú vzťah medzi sebou, priestorom galérie a v neposlednom rade aj vzťah medzi objektom, autorom a divákom.“¹⁷

Projekt [HMOTA]/[MATTER] mi príde svojim zameraním zrovnateľný s *Ex/pozíciou* a to tým spôsobom, že kurátormi či mentormi projektu sú umelci. Síce pedagógovia ale umelci, ktorí k nemu zaujímajú iný postoj ako kurátor. Projekt funguje ako workshop, ktorého výstupy sú prezentované na spoločnej výstave. Vzhľad výstavy samotnej odkazuje k procesualnosti, laborovaniu a experimentu. Pripomína umelecký ateliér, kde sa proces len nachvíľu zastavil a onedlho sa opäť spustí. Nadobudne iný smer a intenzitu. Nie je tu teda dôležitý výsledok, ale rozmanitý proces a to čo ho formuje. Projekt je živým organizmom. Rovnako ako je tomu pri projekte *Ex/pozícia*.

¹⁶ <http://www.plusminusnula.sk/>

¹⁷ GAŠPAROVIČOVÁ, Lucia. [HMOTA]/[MATTER], zdroj: <http://www.plusminusnula.sk/2017/03/studenti-vsvu-hmota-matter/>

ZÁVER

Ciele, ktoré som si vytýčila pri plánovaní projektu *Ex/pozícia* boli pre mňa naplnené. Myslím, že sa nám spoločne, s celým kolektívom, podarilo naplniť obsah témy i dostatočne ho vizualizovať. Napriek tomu, ak mám celý priebeh kriticky zhodnotiť, projekt *Ex/pozícia* pre mňa nebol práve jednoduchou úlohou. Najväčším úskalím bolo skoordinať ďalších päť umelcov s ich veľmi nabitým programom, tak aby sme sa dokázali na projekt úplne sústrediť, stretnúť sa a rešpektovať harmonogram práce. Niekedy práca na projekte šla na čas a niekedy úplne mimo plánu a robila sa na poslednú chvíľu. V tomto vidím trochu slabinu, ktorú by som rada do budúcnosti odstránila, alebo vymedzila na celkový projekt viac času. Rovnako je pre mňa zaujímavým poznatkom aj to, ako jednotliví autori k projektu pristupovali. Jedni projekt vzali veľmi zodpovedne a plnili mnou zadané termíny načas. Rovnako si vždy vedeli nájsť čas, keď bolo niečo potrebné ohľadom projektu rýchlo prekonzultovať (mimo plánu). Reagovali pohotovo a veľmi pružne. U iných reakcie prihádzali s miernim časovým sklzom a v niektorých chvíľach som ich povediac musela „naháňať“ a požiadavky opakovať. Podobne to bolo aj so vznikom jednotlivých diel k výstave. Do niektorých som zasiahla formálne i ideovo viac, dokonca som ich spoluvytvorila. Do diel iných som naopak zasahovala minimálne a moje korekcie v rámci postu „kurátora“ boli skôr povrchové. V zmysle, že viac som zasiahla do nainštalovania daného diela (už na mieste) ako by som do neho viac zasahovala v procese tvorby. Najviac som sa teda spoluautorom stala v diele zastupujúcom médium maľbu. Čo je asi v konečnom dôsledku úplne pochopiteľné. Od maľby to išlo vzostupne smerom nadol v poradí: médium fotografie, sochárske médium a na konci ostalo audiovizuálne médium (video). Myslím, že s týmto faktom som aj (viac menej) počítala. Vplyv na to malo dané médium a rovnako aj osobnosť autorov, ktorí na projekte participovali. S niektorými sa mi pracovalo jednoducho i inými trochu zložitejšie. Avšak myslím si, že nakoniec sme projekt *Ex/pozícia* spoločne ako kolektív zvládli.

Na záver (ako som uvádzala aj v úvode tohto textu) chcem podotknúť, že diplomovú prácu *Ex/pozícia* nevnímam len ako školskú záverečnú prácu, ale ako môj/náš dlhodobjší projekt, ktorému sa chcem venovať i po skončení štúdia. Nikdy ma nebavilo robiť niečo len za určitým predpísaným účelom. Preto aj *Ex/pozíciu*

vnímam ako niečo čo sa vyvíja a nebude úplne na konci ani pri obhajobách diplomovej práce. Bude to presahovať ďalej. Projekt sa bude vyvíjať, meniť, transformovať a za ideálnych podmienok aj vystavovať v iných mestách, na iných miestach a v iných podmienkach... Všetko záleží na nás. Na kolektíve. Na našom rozhodnutí, keby si povieme že projekt *Ex/pozícia* sa vyčerpá.

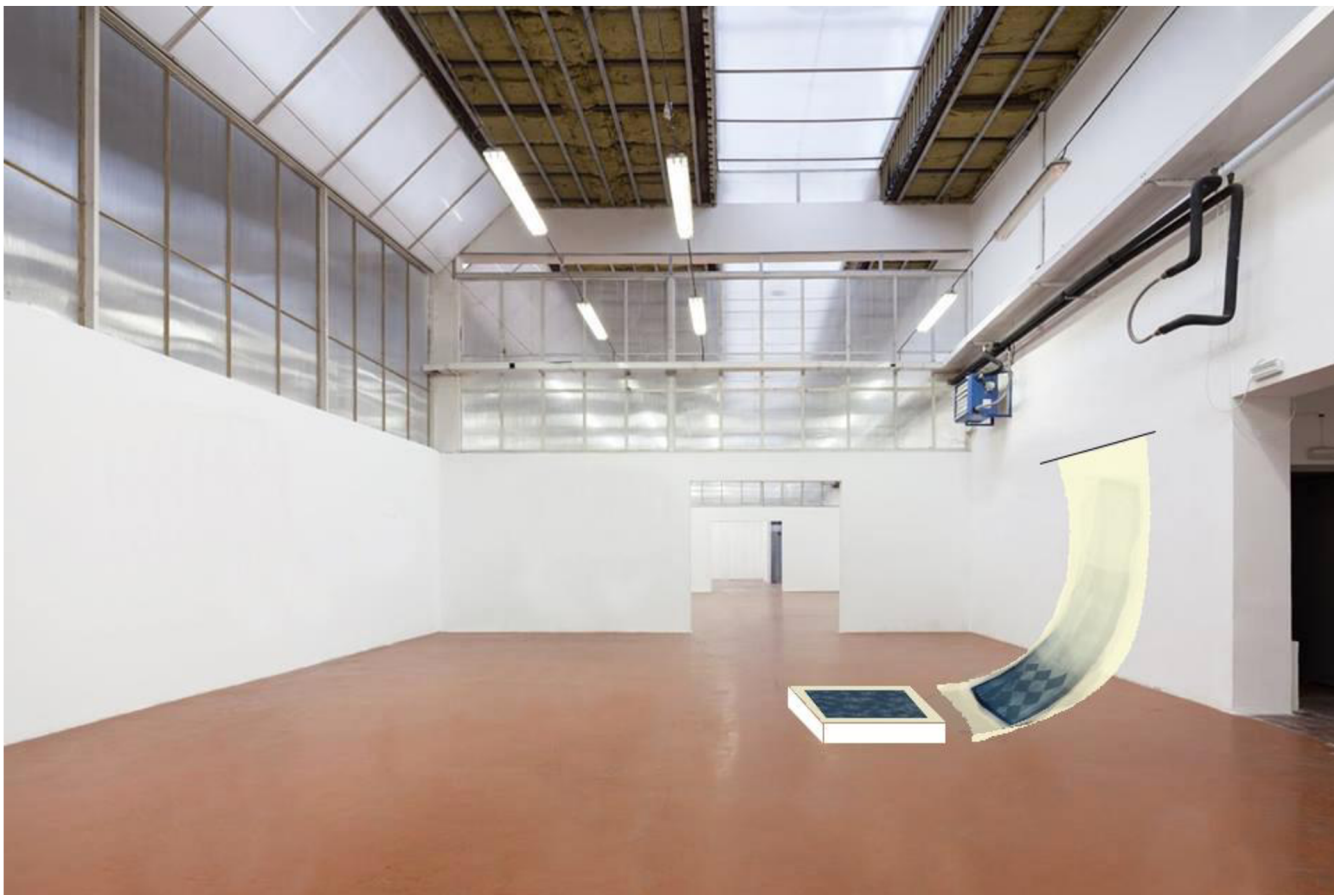
OBRAZOVÁ PRÍLOHA:

K obhajobe bola predložená dočasná galerijná inštalácia v podobe kurátorskej výstavy, tvorená štyrmi dielami previazanými do priestorovej inštalácie, katalógom k výstave a v podobe online (blog) a tlačenej dokumentácie celého projektu. Obrazová dokumentácia je vo forme predbežných vizualizácií.

o

o *Ex/pozícia*, sochárske médium: „*KMLMLJ*“, objekt, hlina a červený maliarsky pigment (160x100 cm), sklenená nádoba (20x15 cm), krv, 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno)

oo

oo *Ex/pozícia*, médium fotografie: *Ex/ponované*, inštalácia, rola papiera (900x150 cm), kyanotypia (150x120 cm), podstavec, 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno)

ooo

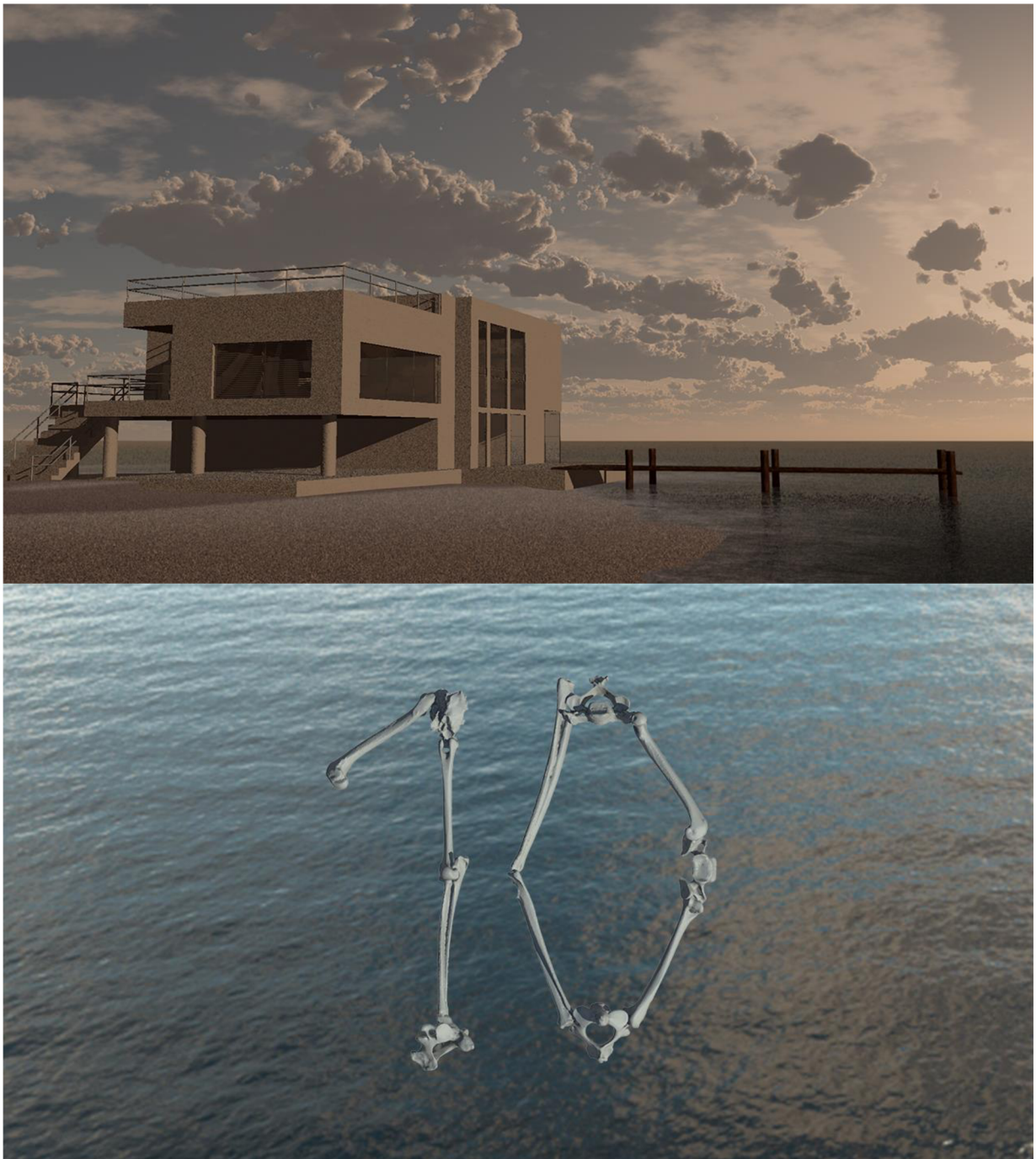
ooo *Ex/pozícia*, maliarske médium: „*Spektrum*“, inštalácia, mobilná sadrokartónová stena (228x437 cm), maliarske plátno (kruh, 150 cm priemer), farebné maliarske pigmenty (žltý, oranžový, červený, modrý, fialový, zelený), lepidlo, záverečný lak, 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno)

oooo

oooo *Ex/pozícia*, audiovizuálne médium: „*Time*“, 3D animácia, digitálne video a zvuková stopa, mobilná sadrokartónová stena (228x330 cm), LCD obrazovka, slúchadlá, 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno), Video pozri na: expozicia.tumblr.com/

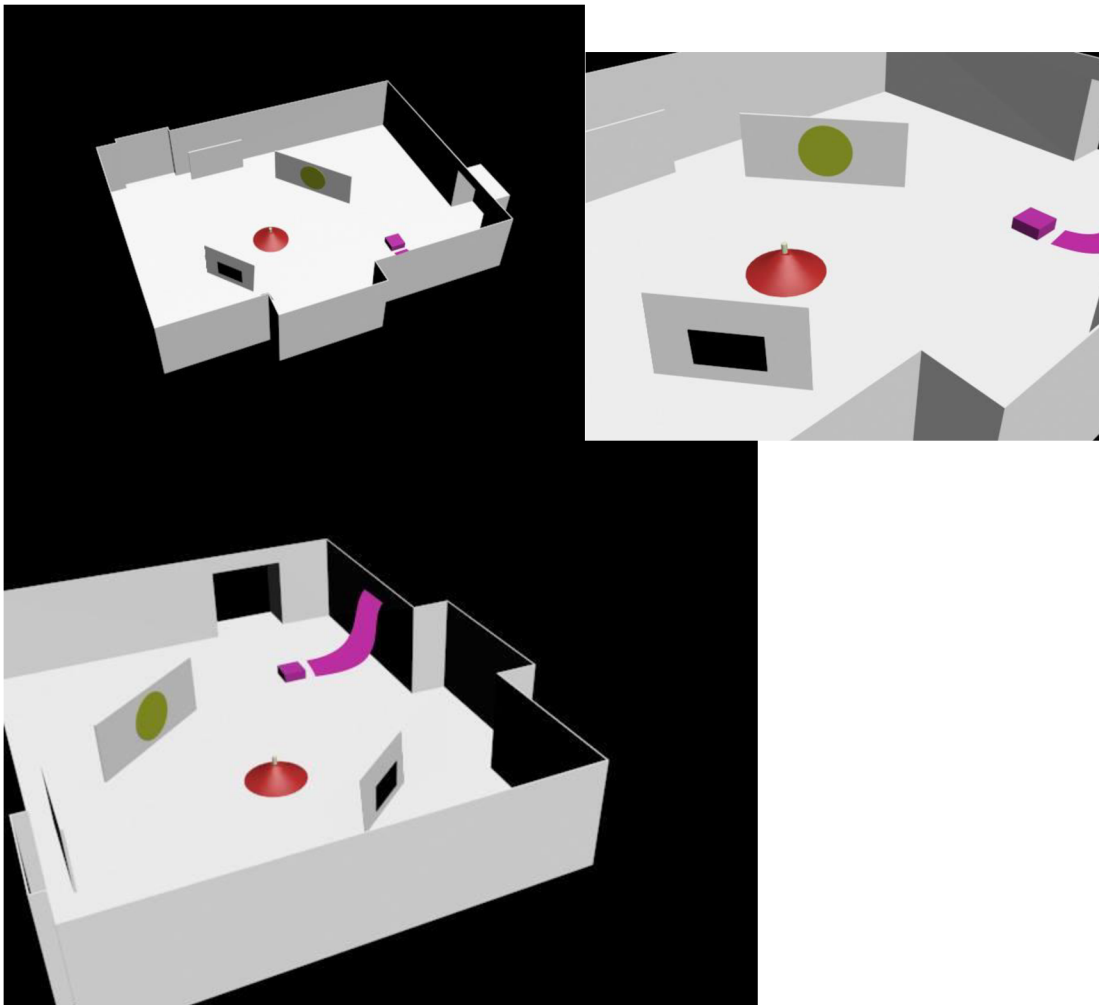

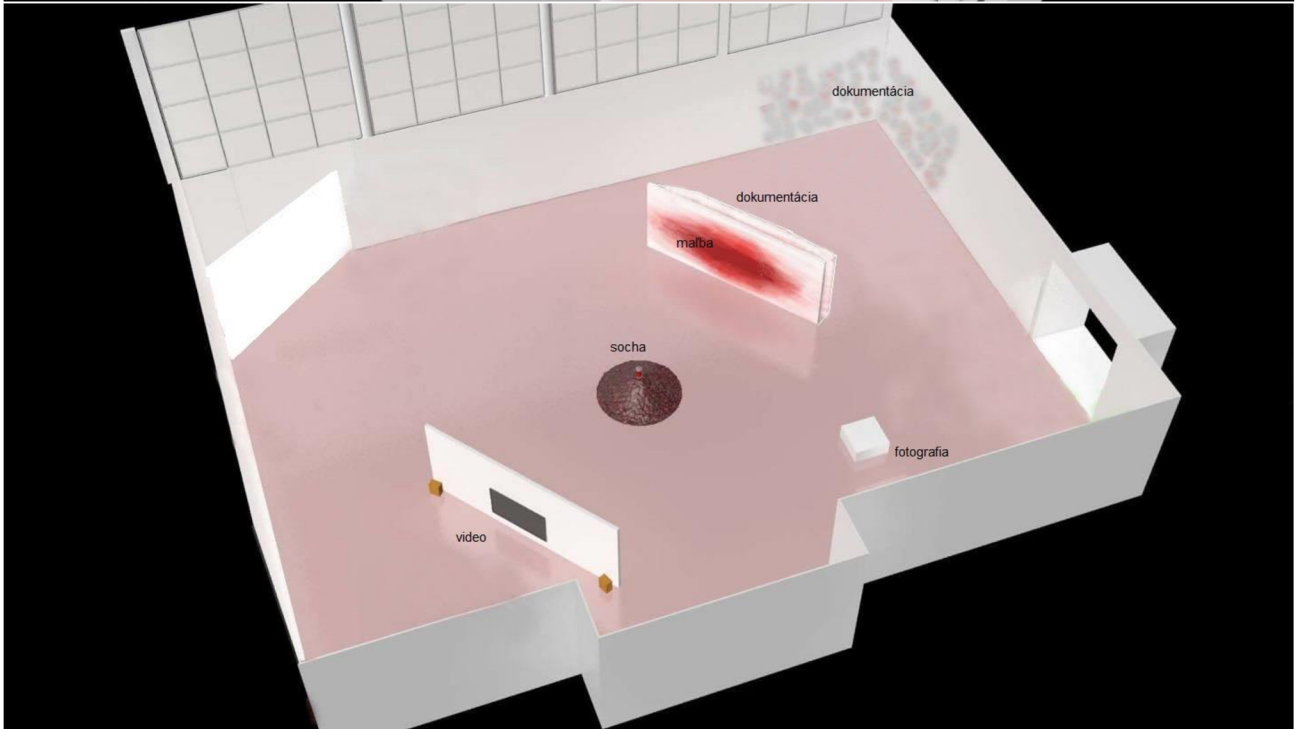
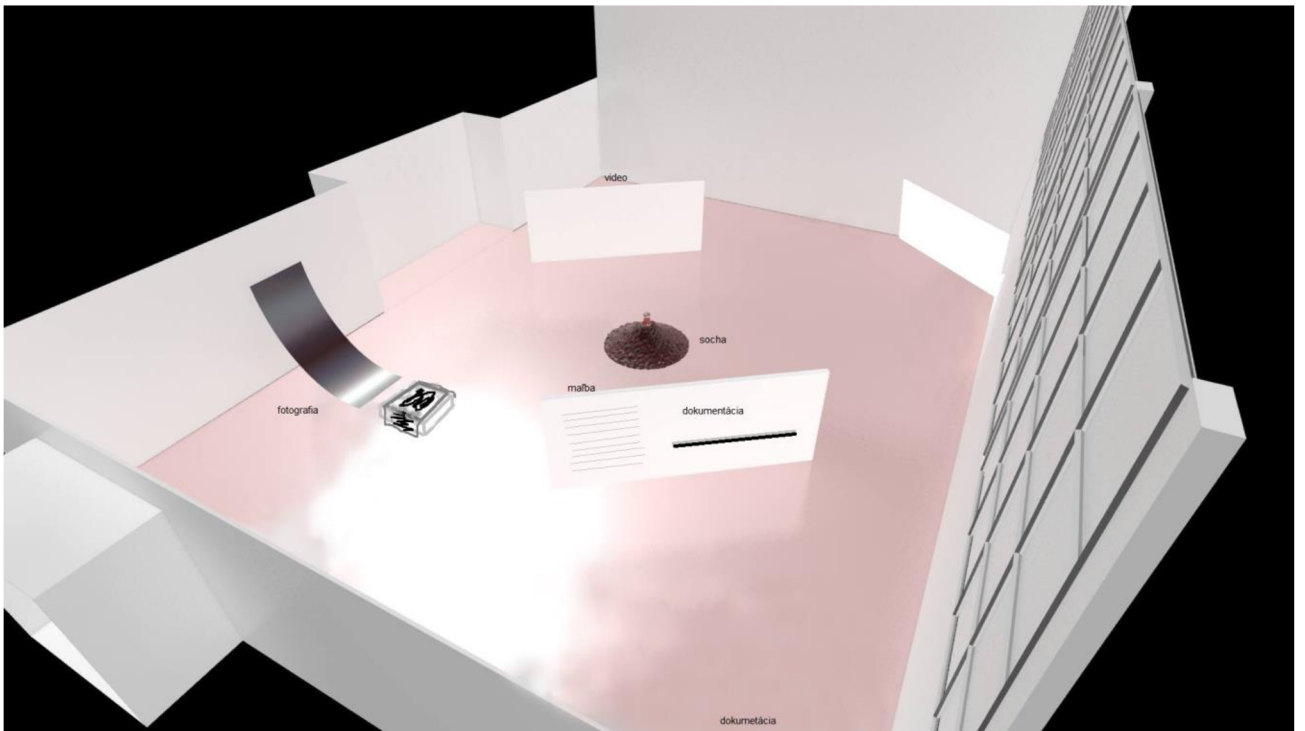
ooooo

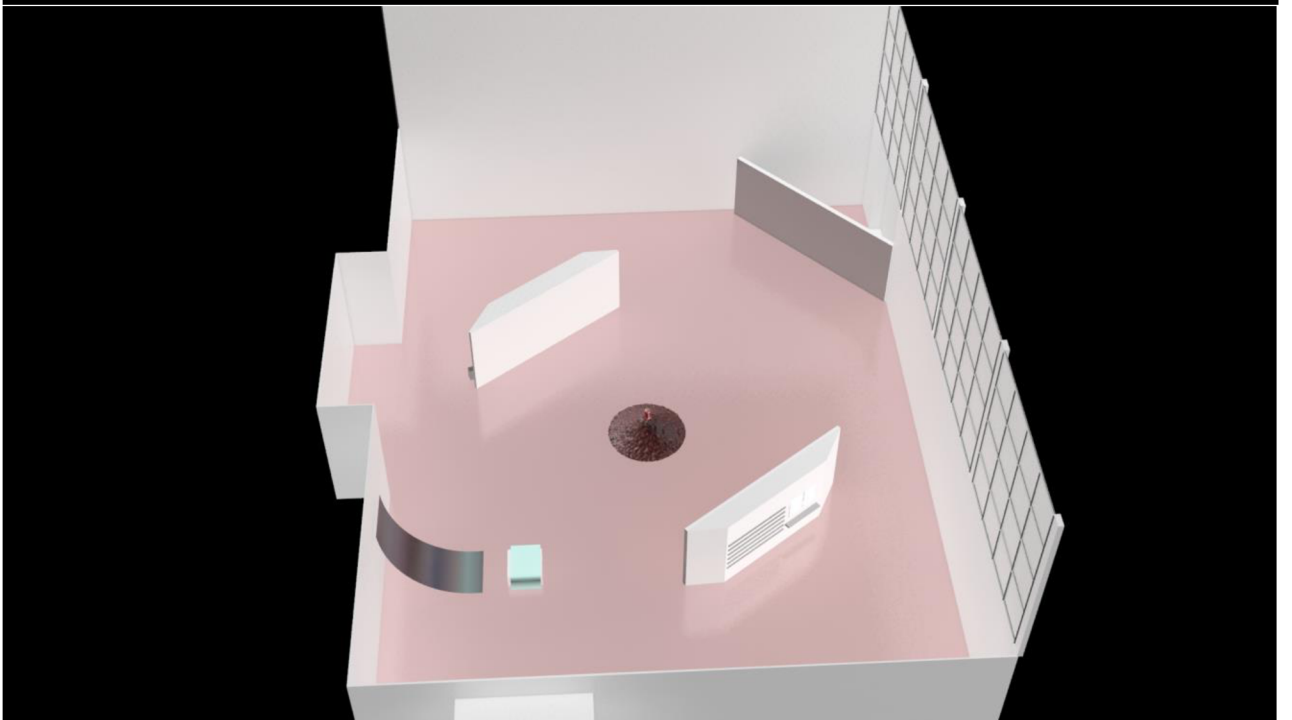
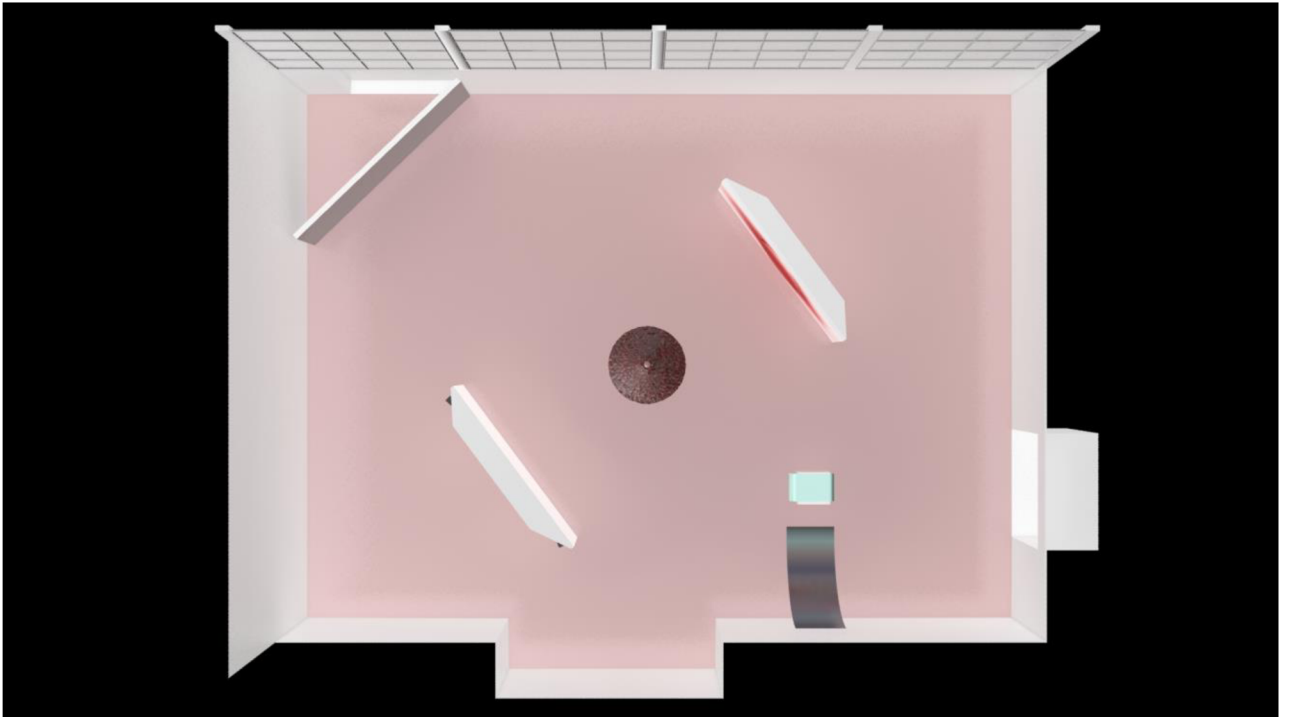
ooooo

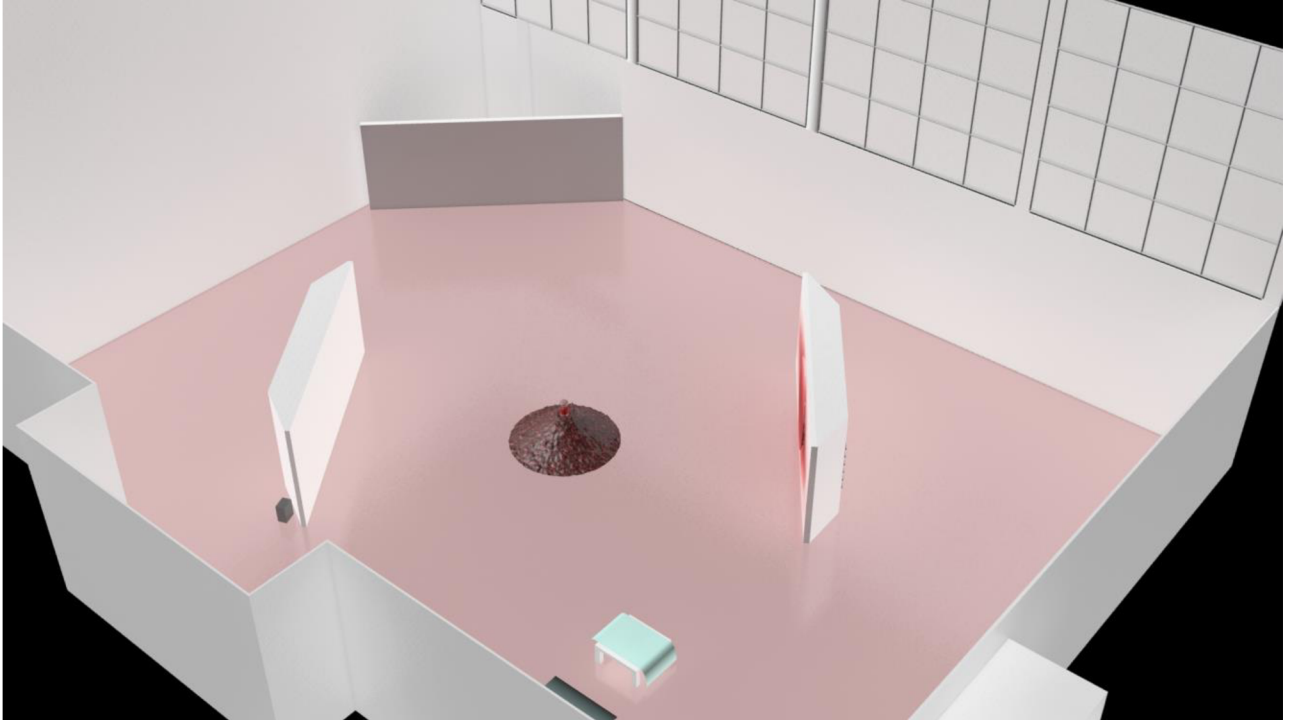
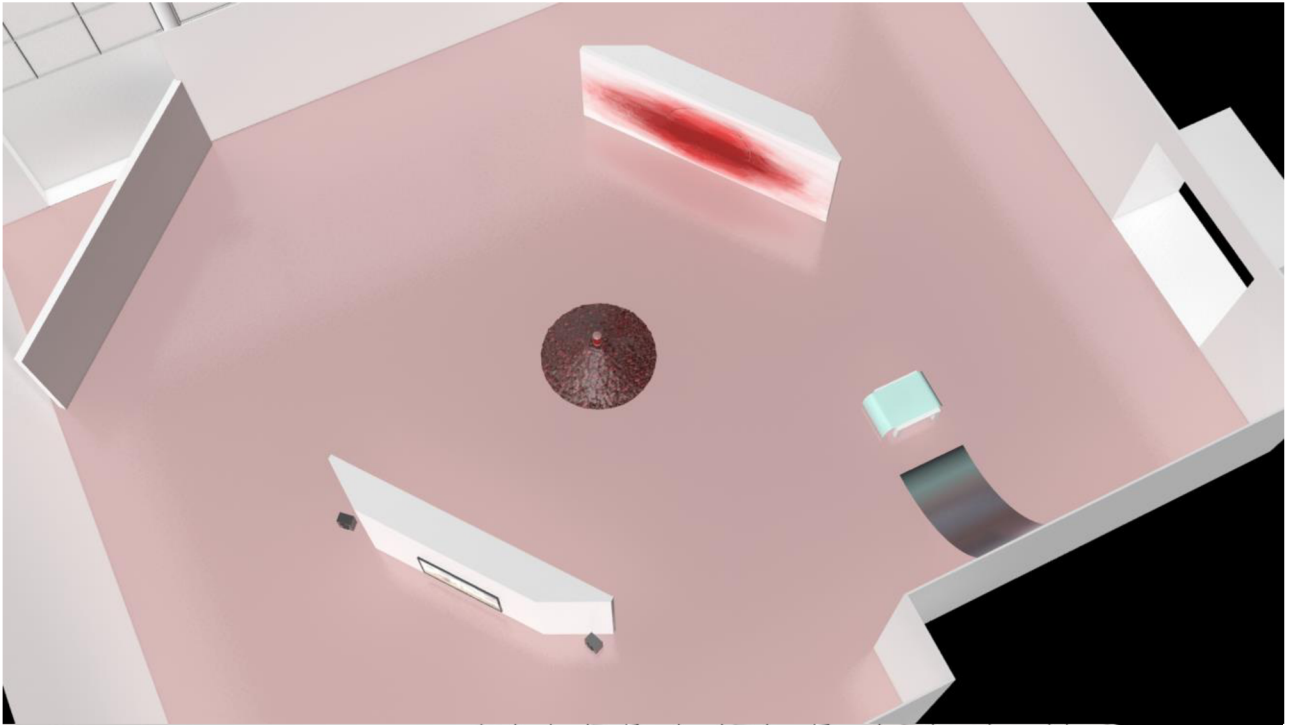
Ex/pozícia, audiovizuálne médium: „*Time*“, zábery z videa, 3D animácia, digitálne video a zvuková stopa, mobilná sadrokartónová stena (228x330 cm), LCD obrazovka, slúchadlá (3 ks), 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno), Video pozri na: expozicia.tumblr.com/

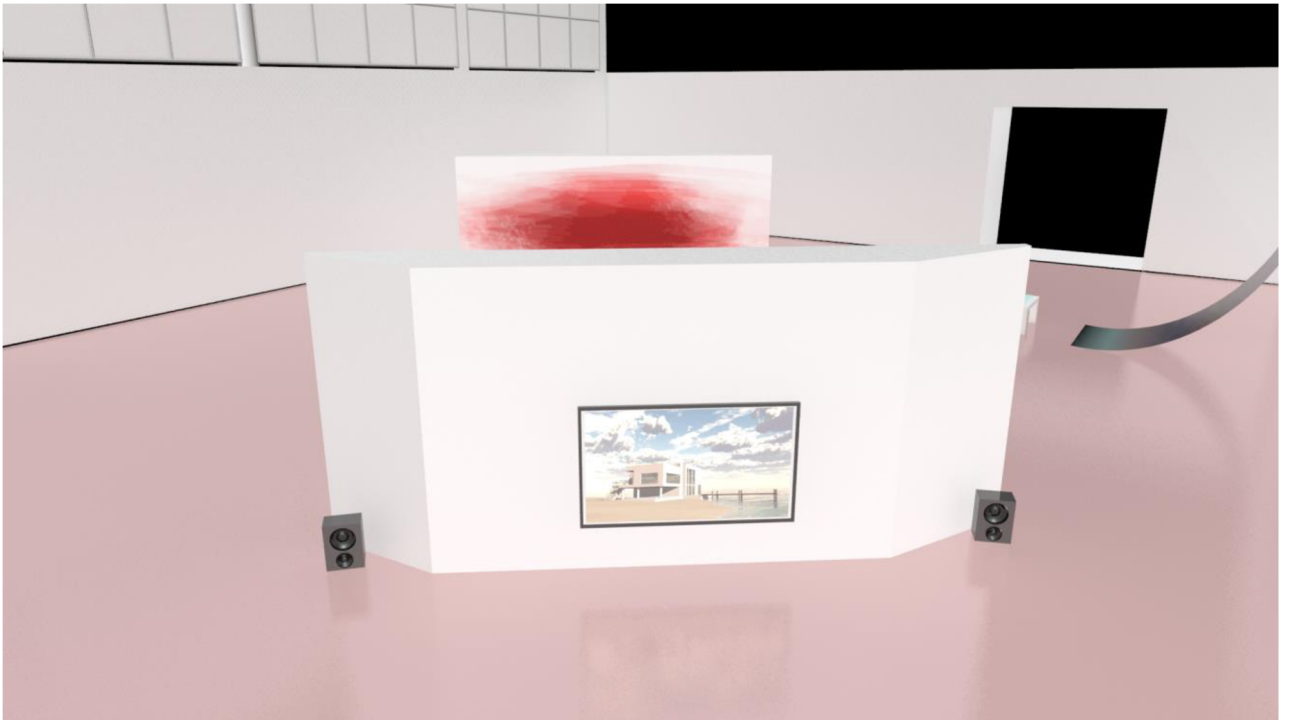

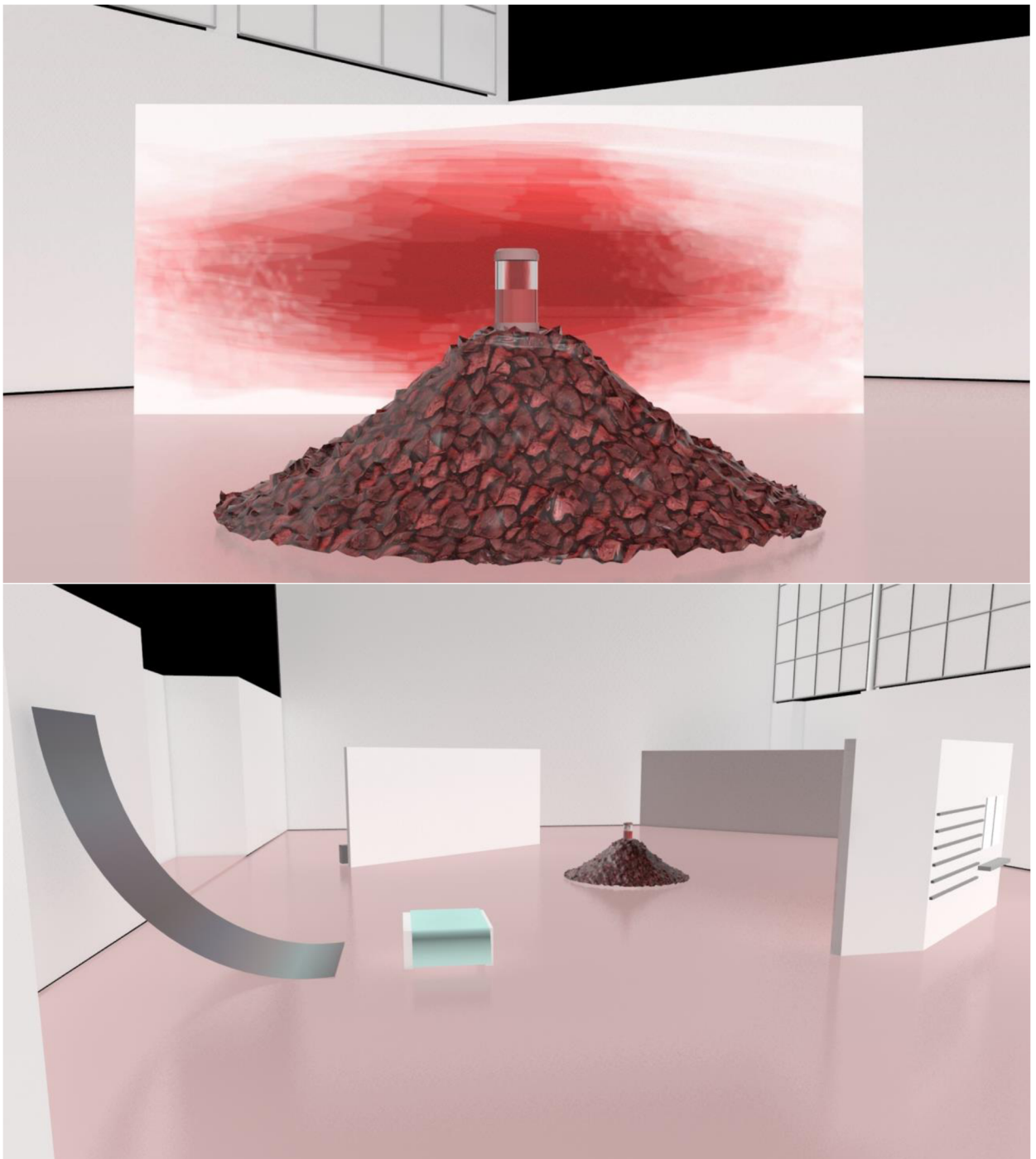
◦◦◦◦ Zjednodušená vizualizácia výstavy *Ex/pozícia*, 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno), viac na: expopecia.tumblr.com/

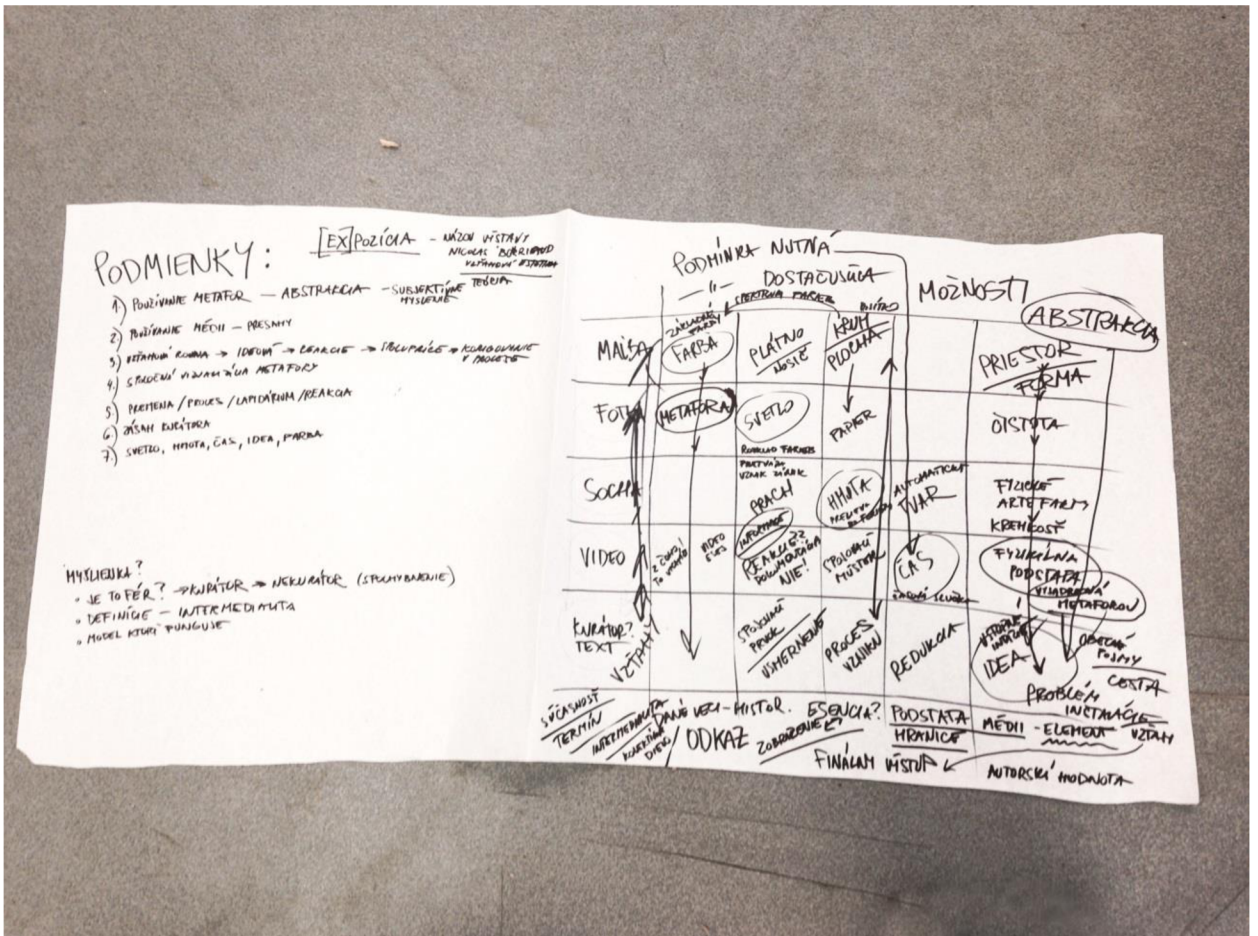

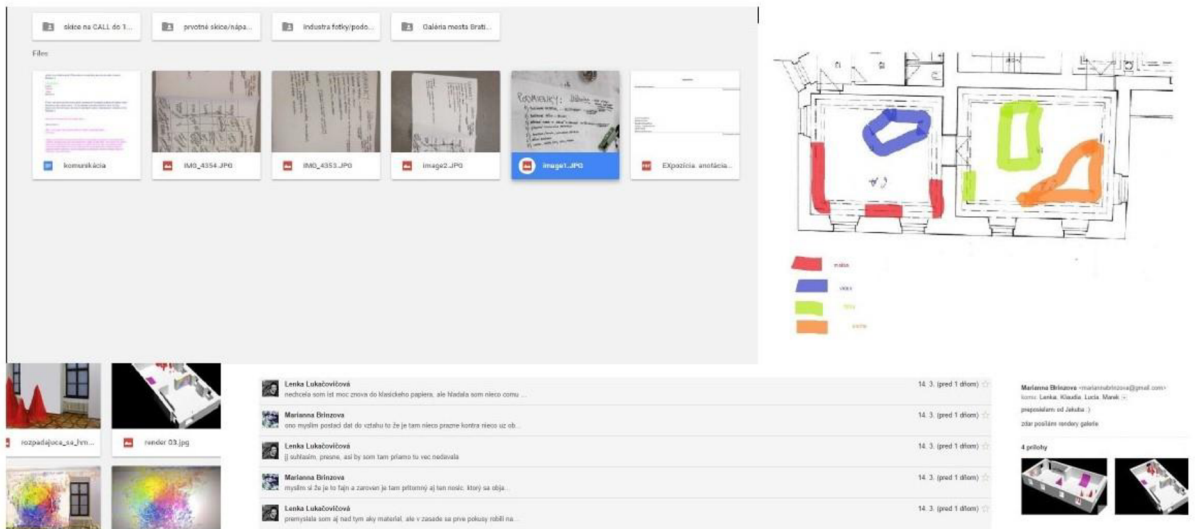

ooooo

ooooo Priestorová vizualizácia výstavy *Ex/pozícia*, 2017 (17.5. – 21.5. 2017, Industra Art Brno), viac na: expozicia.tumblr.com/

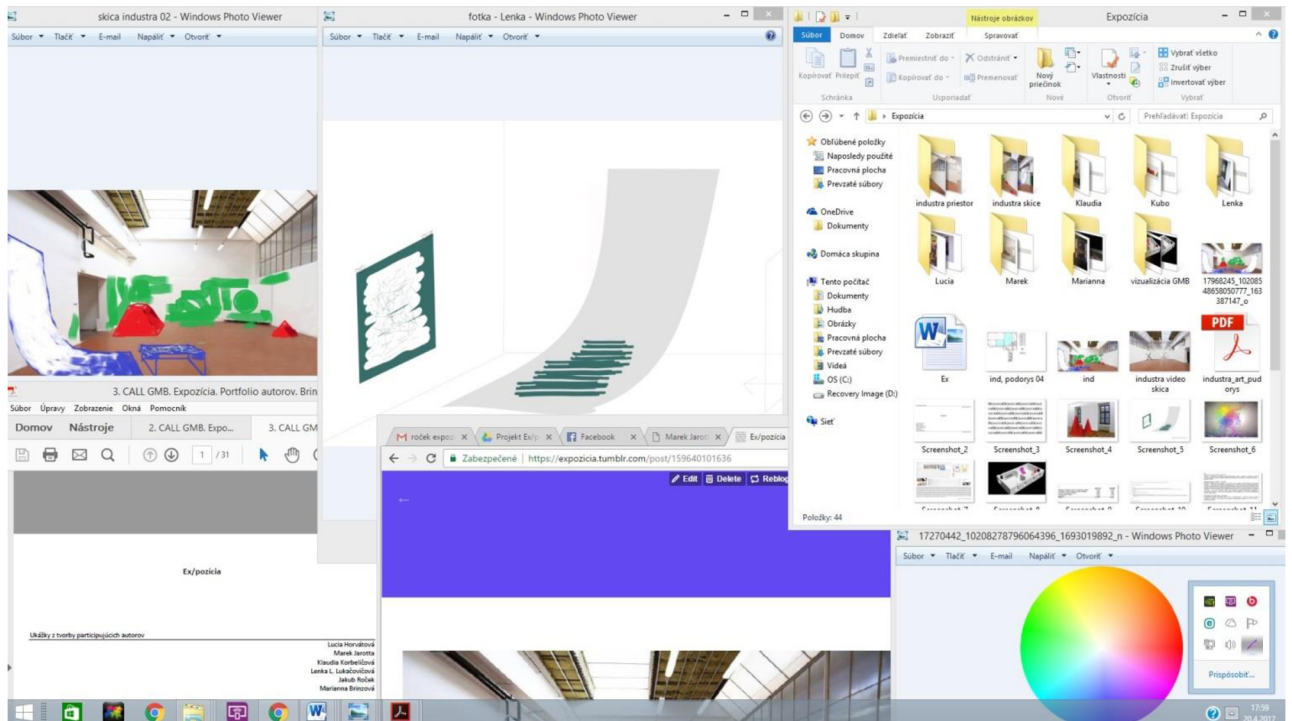

EX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozí
 ciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/p
 ozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/
 /pozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozícia
 EX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozí
 ciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/pozíciaEX/p
 ozíciaEX/pozíciEX/pozíciaEX/pozíciaEX/

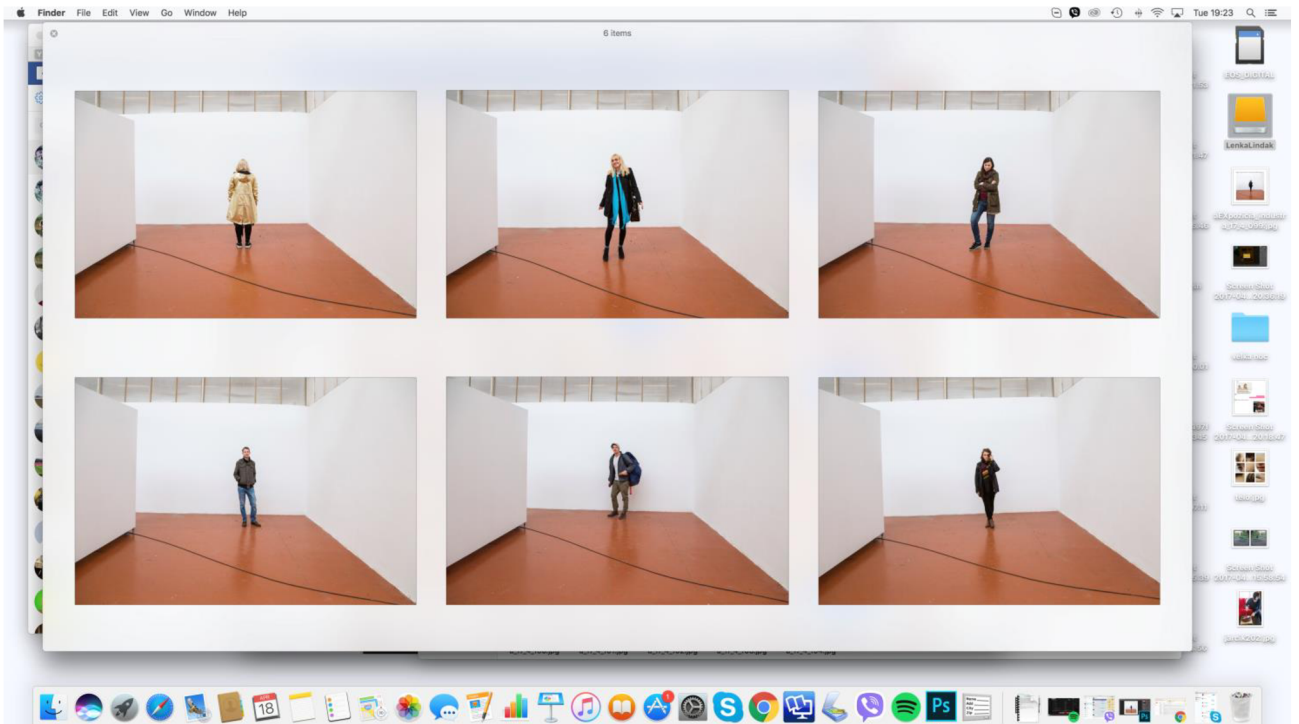

„Dospela k tomu, že sa môžeme zamerať na základné elementy médií: pigment/farba, svetlo, hmota, čas. S tým, že sa tu zároveň logicky ukazuje kruhový princíp. Kruh ako spektrum farieb u maľby. Zároveň svetlo je spektrom farebným. Čas ako konštanta, ktorá sa opakuje, vo videu trebárs vyjadrená ako časová slučka. V hmote je tiež zahrnutá časovosť, cyklus. Hmota vznikne a postupne zaniká, alebo sa mení na iné skupenstvo, do inej podoby. Napadá mi princíp veľkého tresku: explózia, expanzia a implózia. Hmota sa mi spája s časom, farba so svetlom. Vidím tu aj inú spätosť. Ideu a diela riešime vzťahovo. Medzi nami vznikajú trajektórie - od jednému k druhému, od druhému k tretiemu a naspäť. Uzatvára sa kruh. Ten kruh (ako určite univerzum) nemusí byť vyjadrený explicitne. Môže byť len metaforou, ako spojovací element pre nás, pre jednotlivé diela a médiá... Vizúálne a ideovo pojitko, ktoré sa niekde prejaví viac a inde menej. Zachádzajme však s ním voľne. Postavme výstavu/projekt na základných atribútoch a príznačných formách jednotlivých médií. Právě tým sa môže spochybniť existencia a vlastnosti daného média. Zároveň cez tieto vzťahy medzi médiami (ktoré nastanú) prejdeme plynu do vzťahovej roviny medzi vami umelcami a mnou kurátorkou (no zároveň umelkyňou). A rovnako naspäť medzi vami umelcami (no zároveň tiež spolu-kurátormi) a mnou. Téma výstavy sa stále vyvíja a posúva, rovnako i vizualita diel. Pôsobíme na ňu všetkými smermi. Pri týchto úvahách mi napadá termín "vzťahová estetika" od Nicolas Bourriauda, ktorý hovorí, že súčasné dielo sa najviac podobá akémusi komunikačnému portálu. Formu diel popisuje ako vytváranie vlastnej formy prostredníctvom správania – vzťahovej estetiky. Správanie sa vždy deje s ohľadom k druhým, pre ktorých či proti ktorým, nejakú formu budujeme, a preto je forma bytostne vzťahovou vlastnosťou. A tak je tomu aj v prípade umeleckého diela, ktoré je určitou špecifickou formou čohosi, čo je pokusom objaviť či vytvorí vzťahy medzi jednotlivými subjektmi. Podľa neho je tak každé umelecké dielo akýmsi návrhom na spoločné obyvnanie sveta a práca každého umelca je zväzkom vzťahov k svetu. Tento zväzok vždy bude vytvárať ďalšie a ďalšie vzťahy a väzby a tak ďalej až do nekonečna.“ Súhlasím. Pre mňa je najzáčnejší práve ten proces vytvárania vzťahov a väzieb. Je to jedinečný čas.“

Médium kurátor, element: IDEA/PROCES

o o

Kludia Korbelicová
Včera · €
● Skryto na Timeline

Na Veľkonočné stretnutie nad pripravovanou výstavou Expozícia na nás ziaril Jesus s mobilmi!

Lenka Lindák Lukacovicova trochu som poupravila tvoju fotografiu 🥰 — s užívateľi Marianna Brinzová, Marek Jarotta a Lucia Horvátová.

📍 Označiť fotku 📍 Navrhnuť miesto

👍 To se mi líbí 🗨️ Komentář 🗑️ Sdílet

👤 Ivici: Martina, Matěj Granec a 11 dalších

📝 Napište komentář...

ooo

Ukážka z rozhovorov (Marianna Brinzová, Jakub Roček a Lenka L. Lukačovičová)

MB: Pracuješ radšej individuálne alebo v kolektíve? Ako vnímaš spoluprácu s inými umelcami? Je pre teba prínosom alebo nutným kompromisom?

JR: Poslední dobou natakám produkčně náročnější videa kde je třeba rozložit práci mezi tým lidí, proto si často připadám spíš jako režisér a kameraman jenž je součástí většího týmu, než jako sólo umělec.

MB: Aký význam má pre teba vzťah umelec a kurátor? Spolupracuješ s nimi často? V čom vidíš nevýhody a výhody tohto vzťahu pri realizovaní výstav alebo iných projektov?

JR: Na to nedokážu odpovedeť, rozdiel vnímam hlavne ve skupinových výstavách jako je tato, kde kurátor vytváří určité zázemí pro produkci a organizaci. Zároveň ho ale nevnímám jen jako koordinátora ale zároveň jako někoho, kdo se aktivně věnuje teorii umění s jejíž pomocí jsme schopní číst výstavy jako koherentní celky a rozumět obsahům přesahující jednotlivé díla.

MB: Ako by podľa teba mala vyzerat' ideálna forma výstavy? A ako výstava, ktorú by si označil za súčasnú?

JR: Pojem současnosti je pro mě dost cizí, vlastně ani nevím co skutečně znamená. Myslím že definice současnosti ve smyslu prchavého bodu mezi minulostí a přítomností dobře vystihuje podstatu toho jak se současno transformuje v době digitálních médií a urychlované informace. Zejména proto nedokážu najít žádnou trvalejší definici.

MB: Spĺňa projekt *Ex/pozícia* atribúty súčasných vystav, ktoré by mohli zaujať odborné i laické publikum? Svoj názor podrobnejšie vysvetli.

JR: Jak jsem uvedl moc si nevím rady s pojmem současnosti, ale pokud uvažuju o rozpracované verzi projektu *Ex/pozícia* nejvíc se mě zamlouvá název. Je zde vlastně obsažené vše podstatné. Vyjadřuje nestálost objektů v dnešní době, ty mohou svoje místa v prostoru a čase kdykoli opouštět, jevit se přítomnými, nebo být přítomné jen skrze zprostředkování médiem. Útok na smysly probíhá na více frontách než v minulosti a tak se může okolí jevit jako by se skutečně nacházelo v permanentní expozici.

MB: Ako vnímaš ideu projektu *Ex/pozícia*? Je podľa teba niečím zaujímavá, prípadne prínosná? Vyjadri zámer projektu šiestimi kľúčovými slovami.

LLL: Celková myšlienka projektu je súčasná a zaujímavá v ponímaní a chápaní diplomovej práce ako takej. Z kurátora sa stáva umelec, konzultant, ten čo oslovil ľudí, aby s ním spolupracovali.

Prínosná je najmä v komunikácii s našou autoro-kurátorkou, inými autormi, výtvarníkmi, obohacujúca v premýšľaní.

